

જન ભંડાર.

Reg. 1

અપાવી પ્રતિષ્ઠા કરવા,

સફરદાર હુસેનુલ્લીન નીઝામી

મુકમેલમ એન્ડ પબ્લીશર.

૬૦ પ્રેસ રસ્તા-અમદાવાદ.

મી. ૧૦૦૦.
૧૯૨૩

૧ માર્ચ ૧૯૨૩ માં મુદ્રાદારના પ્રકાશન
દે મુદ્રાદાર, હાલ-અમદાવાદ.

લીખત ૩ ૦-૮-૦

૨૦૮૨૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૮૪૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ *મનના મંડિર*

વિષય ૬-૩૬૫

1900 1914 1918
1920 1924 1928
1930 1934 1938
1940 1944 1948

ભજન ભંડાર.

અમે વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (૨૬)
૧ આવે છે બધા ગામ ગામનારે—સંતો૦
૨ વસાણું સંતો, સૌકાને આવે. (૨)
૩ વરણુ જેને વહેરવાને આવે—સંતો૦
૪ કશડ લેખાં નહી, ને પાર વિનાની પુંછ. (૨)
૫ તું હોય તો ંહોરી લેજો, કસ્તુરીછે સોંધી—સંતો૦
૬ રોને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરતું નામ,
૭ માં ચતુભુજ લખીયા, નરસૈયાનું મન—સંતો૦

૨

ધિર હરીજન હરીરસ ગાય, તેતો નીત્ય મંગામાં નાય(૨)
કસક તીરથ ગુરને આંગણે, (૨) ફર ગયે કૃપાય—બ,

ધ્રુવ નાદા પ્રલહાદ નાડયા, હેતે નાદા હનુમાન;
 પ્રીત કરી પરીક્ષત નાદા (૨) જોગી શુકદેવ ગાય-
 સહુ સંત મળી ધારણુ બાંધ્યું. જ્ઞાન ગંગા તોલાય (૨)
 જળપત તીરથ જોડે મળ્યા(૨)તેમાં સર્વ સાધન મળી બ
 બલેમળ્યા મહેતા નરસિંહના સ્વામી, હેતે હરીના શુભગાર
 જ્ઞાનગંગાનો મહિમા મોટો, મુખે કલો નવમય-જે. (૨)

૩

હરીનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનું કામ જોને;
 પરથમ પહેલું મુસ્તક મુઠ્ઠી, વળતી લેવું નામ જોને
 મુત વિત્ત દારા શીથ સમરપે, તે પામે રસ પીવા
 સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા, માંહિ પડ્યા મરજીવા જોને
 મરણુ આગળ તે બરે મુઠ્ઠી, દીલની દુગ્ધા વામે જોને;
 તીરે ઉભો જીવે તમાસો, તે ઠાડી નવ પામે જોને.
 પ્રેમ પંથ પાવકની જ્વાળા, બાળી પાછા ભાગે જોને.
 માંહી પડ્યા તે મહામુખ માણે, દેખનારા દાઝે જોને;
 માથા સોટે મોંધી વસ્તુ, સાંપડવી નહીં રહેલ જોને;
 માહાપદ પામ્યા તે મરજીવા, મુઠ્ઠી મનનો મેલ જોને.

રામ અમલમાં રાતામાતા, પ્રેમી જન જોને;
પ્રીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રજની દિન જોને.

૪

હરીને ભજતાં હજી કોઇની લાજ, જતાં નથી બહીરે;
જેની સુરતી શામળીયા સાથ વહે વેદ વાણીરે. [૨૬]
વહાલે ઉગાયો પ્રલહાદ, હિરણ્યકશ્પુ માયેરે;
વિષ્ણુપણે આપ્યું રાજ્ય રાવણુ સંહારે. ૬૦૧
વહાલે નરસીંહ મહેતાને હાર હાથોહાથ આપ્યેરે;
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી ચાપ્યેરે. ૬૦૨
વહાલે મીરાં તે બાઈનાં ઝેર, હળાહળ પીધરે;
પંચાળીનાં પુર્યો ચીર, પાંડવ કામ છીધરે ૬૦૩
આવો હરિ ભજવાનો લહાવો, ભજન કોઈ કરશેરે;
કરજેડી કહે પ્રેમલહાસ, મહતોનાં દુઃખ હરશેરે. ૬૦૪

૫

તારા મનમાં બધું જ મરણ નથીરે,
જેવો નિશ્ચય કયો નિરધાર;
તેમો હુલી ગયો ભગવાનનેરે. ૨૬.

ધન હોલત નારીને ઘણા દીકરાંરે,
 ખેતીવાડી ઘોડા ને દરખાર. તેમાં૦૧
 મેડી મંદિર ઝડખાને માળિયાંરે,
 સુખદાયક સુદર સે'જ. તેમાં૦૨
 ગાદી તકીયા ને ગાલમસૂરીયાંરે,
 અતિ આડ કરે છે એજ. તેમાં૦૩
 નીચી ખાંધ કરીને નમતો નથીરે,
 એવું સાધુ સંગાથે અભિમાન. તેમાં૦૪
 વનમાળી મોહનજીની મુરતિરે
 તેની સાથે ન લાગે તાન. તેમાં૦૫
 પાપ અનેક જન્મનાં આવી મળ્યાંરે,
 તારી મતિ મલિન થઈ મંદ. તેમાં૦૬
 દેવાનંદના વહાલાને વિસરી ગયોરે,
 તારે પડ્યો ગળે જમ ફંદ તેમાં૦૭

૬

તારે માથે નગારાં વાગે મોતનાંરે
 નથી એક ઘડીનો નિરધાર

(૫)

તોય જાણ્યા નહિ જગદીશનેરે.   ૨૬.
મોટા મેલી ન ગજ મરી ગયારે.
જેને જાતાં ન લાગી વાર.   તોય૦ ૧
તોડું જોમન ગયું જગજ આતુરે,
માથે કાળા મટી ગયા કશ.   તોય૦ ૨
તત્કાળે લેવાને જમ આવીયારે,
તેનો જાણી મયંકર વેશ.   તોય૦ ૩
રામ કોટી ત્રિછુતણી વેદનારે,
દુઃખ પામ્યો તુ દૈવના ચોર.   તોય૦ ૪
સગાં સ્વારથી મળ્યાં સૌ લુટવારે,
તેનું જરાએ ન આલે જોર.   તોય૦ ૫
જીભ ટુંકી પડી ને તુટી નાડીયોરે,
થયું દેહ તજ્યાનું તત્કાળ.   તોય૦ ૬
દેવાનંદ કહે તવ જાણ્યા નાથનેરે,
મળ્યો મનુષ્યદેહ વિશાળ.   તોય૦ ૭

૭

સુખ છે તમારા કરણમાં-હો સામંજીયાજી,
જે મારા શુરએ કહ્યું કરણમાં-હો સામંજીયાજી. (૨૬)

જપ તપ તીરથ ચારે પદારથ હોવાલા,
 એમારા ગુરુજના ચરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ-
 પ્રેમે કરીને મારે મંદીર પધારે વહાલા,
 ન જોશો જાત કુળ વરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ-
 બાધ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા (૨)
 આડે આવજો મારા મરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ-

૮

સુખ દુખ મનમાં ન આણીયે, ઘટ સાથેરે ધડીયાં;
 ટાળ્યાં તે કોઈનાં નવ ટળે, ગુહનાથનાં જડીયાં-સુખ-
 નળરાજ સરખો નર નહિ, જેને હમયંતી રાણી;
 અરધેવસ્ત્રે વનમાં ભમ્યાં, ન રહ્યું અજને પાણી-સુખ-
 પાંચ પાંડવ સરખા બાધવા, જેની દ્રૌપદી રાણી;
 બાર વરસ વન ભોગવ્યાં, નયણે નીંદ્રા ન આણી. સુ-
 સીતા સરખી સતી નહિ, જેના રામજી સ્વામી;
 રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી-સુખ-
 રાવણ સરખો રાજ્યો, જેની મહેલરી રાણી;
 હસ મસ્તક જોઈ ગયાં, બધી લાંકાં બુટાણી સુખ-

(૭)

હરિશ્ચંદ્રરાય સત્યવાદીઓ, તારાલોચની રાણી;
તેને વિપતિ બહુ પડી, ભર્યાં નીચ ઘેર પાણી —સુખ
સિર્વ દેવને ન્યારે લીડ પડી, સમર્યા અંતરજમી;
ભાવટ ભાગી લુહરે, મહેતા નરસઈના સ્વામી—સુખ

૯

હરિજનયઈને, હાણુ વૃદ્ધ સુખદુઃખ મનમાં નવધારીયે;
ફાળ્યાં નહિજ ટળે, ઘટ સાથે ઘડીયાં હિમત નવહારીયે,
જુઓ કઠરત મહાદુઃખીયા કહાવ્યારે,
કદી સુખ દુઃખ મનમાં ન લાવ્યારે;
તોએ મોહનના મનમાં ભાવ્યારે—હરિજન.
જુઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે,
પણ એક ઘડી નવ રહે ન્યારારે;
તોય વન બટકયા સંગ લઇ દારારે—હરિજન
વસુદેવ દેવકીજી બેઠે અંધન રજારે,
બહુ કાળનાં અંધન દુર થયારે;
પ્રભુ પુત્ર થયાને દુઃખ દુર ગયારે—હરિજન.
એવું સમજીને હરખ ને શોક તજીયેરે,

(૮)

એક તાર મન થઈ પ્રભુને ભજીયેરે;
કહે સુકતાનંદ હરિને ભજીયેરે—હરિમન.

૧૦

પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે ધાય,
કહાપણ કોઈનું કામ ન આવે;
કરોને કોટી ઉપાય—હારે હારે કરોને પ્રભુ.
ભીમ, અરજુન, સહદેવ, નિકુળ,
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાંચેના દેખતાં જરે,
સતી ટમ તે લુટાય—પ્રભુ.
રામ જેવા સત્પુરુષ કહીએ,
ને તે પણ વનમાં વળ્ય,
સતી સીતાને દલંડે અદા-યો;
તો રાવણ શીર રોસાય—પ્રભુ.

૧૧

જીવતું સીદને ચીંતા કરે, કૃષ્ણને કરતું હોય તે કરે. [૨૬]
તું અંતર ઉદ્દેગ કરે, તેથી કારજ શું સરે;

(૬)

ધણીનો ધાર્યો મનસુખો હરપ્રહ્લાથી નવ ફરે-કૃષ્ણ૦
 દેહી સર્વની એના હાથમાં, બરાબરું ડગલું ભરે;
 મેવો જન્મ વગાડે જન્મી, તેવો સ્વર નીસરે-કૃષ્ણ૦
 જવું જટલું જ જમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
 તેમાં ફેર પડે નહિ ટાઈથી, શીઠ કુટામને મરે-કૃષ્ણ૦
 તારું ધાર્યું થાય એટલું, હરી ઈચ્છા અનુસરે;
 સદાકાળ એ રીત નજ નહિ, શીઠ હું પણ મનમાં ધરે-કૃ૦
 થવાનું તે આશુચીતવ્યું થાશે, લખનિષદ ઉચરે;
 રાખ મરોસો રાધાવરનો, દયા તું શીઠને ડરે-કૃષ્ણ૦

૧૬

સર્વ તજીને જાજીયે શ્રીગોવીંદને,
 જ નારાયણ નોધારાનો આધાર જો;
 ભાગે સંકટ કુડારે સંસારનાં,
 જ નામે ઉતરીયે ભવપાર જો-સર્વ૦
 અપર માને વચને ધ્રુવજી વન ગયા,
 નારદજીએ દીધો છે ઉપદેશ જો;
 જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ્ય તે મનમાં આણીયાં;

પ્રભુ પુજ્યા કંઈ ત્યાં જમ બાળે વેશ જો-સર્વ ૦
 દૈત્ય પુત્ર પ્રહ્લાદજી આગે થયા,
 લાગ્યો છે કંઈ પિતા પુત્રનો વાદજો,
 સતંભ થકી પ્રગટયારે નરસિંહ રૂપ ધરી,
 શ્રી મહાપ્રભુએ દીધો તેને સાદજો-સર્વ ૦
 લાખાગ્રહમાં પાંડવોને આવી મળ્યા,
 ભક્તજનોને દીધી છે ધણી ધીરજો,
 સમરણ પહેલાં આવ્યા છોરે તમે સદા,
 ભક્તજન ઉગાર્યા પાંચે વીરજો-સર્વ ૦
 સુદામાનું દારીદ્રપણું તે જાણીયું,
 મુષ્ટિલ તાંદુલ આરોગ્યા મહારાજજો;
 દાસ દયાના પ્રભુએ કડણા કરી,
 ભક્તજનનાં છીધાં ઠાટીક કાજજો.—સર્વ ૦

 ૧૩

ધન્ય જેણે હરિશુભ ગાયા-સંસારીયામાં.
 બીજ સૌ જાણજો ભવાયા-સંસારીયામાં.
 હાથી ઘોડા સુખપાલ બેઠે શું થયું (૨)

ધન્ય.

ધન્ય.

શું થયું મેળવી માયા-સંસારીયામાં ધન્ય.
 કંઠ સાહીને જમ કાઢશે પલમાં,
 ફર રહેશે સુત વિત્ત જયા-સંસારીયામાં ધન્ય.
 દયા પ્રીતમ બળે નંદના કુંવરને, (૨)
 સફળ થાશે તારી કાયા-સંસારીયામાં ધન્ય.

૧૪

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાજીરે,
 એમાં શું કરે પડીતને કાજીરે. વહાલો
 કરમાખાઇનો આરોગ્યો ખીચડો,
 ને વિદુરની ખાધી ભાજી;
 બુઠાં બોર સવરીનાં ખાધા,
 વહાલે છપ્પન મેદ્યા ત્યાગીરે. વહાલો
 વિદુરને ઘેર શ્રીકૃષ્ણ પધાર્યા,
 ને કુળાં આણ્યાતાં માગી;
 ગર્ભ કાઢી નાખીને જાલ ખવરાવી,
 વહાલે તોએ ન બેયું બગીરે. વહાલો

શુભકા હતી ને પોષક પડાવતી,
 ને તેમાંથી નેહ લાગી;
 ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા,
 એની સંસારની બ્રમણા ભાગીરે, ઠાકો.
 ભક્તની લોક નિંદા કરે,
 ને જગત થયું છે બહુ પાછ;
 ભલે મળ્યા મહેતા નરામંહનો સ્વામી,
 માથે ગીરધર રહ્યો છે ગાજરે. વહાલો.

—:—

૧૫

જ દેહ પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમરસ તેના હરમાં ઠરે. ટક.
 સિંહણકરું દુધ હોય તે, સિંહણ સુતને ઝરે; (૨)
 કનકપાત્ર પાપે સહુ ધાતુ, દોડીને નિકરે-પ્રેમ
 શકરખોરતું શાકર જીવન, ખરના પ્રાણજ હરે; (૨)
 ક્ષારસિંધુતું માછલડુ, જમ મીઠા જળમાં મરે પ્રેમ
 સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જ, પ્રાણજ હોય તે ઠરે; (૨)
 વળગવંશીને વમન કરાવે, વેદ વાણી જિન્યરે, પ્રેમ

જીતમ વસ્તુ અધિકાર વિના મળે, તદપિ અર્થ ન સરે,
 મચ્છ્મોગી બગલો મુક્તાઈળ, દેખી અંચુ ન ભરે પ્રેમ૦
 એમ કોટિ સાધને પ્રેમ વિના, પુરૂષોત્તમ પુઠ નફરે; (૨)
 દયા પ્રીતમ શ્રીગોવર્ધન ધર, પ્રેમભક્તિયે વરે. પ્રેમ૦

૧૬

રામઆણુ વાગ્યાં હોય તે બાણે,
 ૧૬યા મુરખ મનમાં શુ આણે. (૨૬)
 વને વાગ્યાં પ્રદહાદને વાગ્યાં,
 તો ઠરીને બેઠા ઠેકાણે;
 ગર્ભવાસમાં શુક્રદેવને વાગ્યાં,
 એ તો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ૦
 મોરધ્વજ રાજતું મન ઠરી લેવા,
 હરિ આવ્યા તે ટાણે;
 લઈ કરવત મસ્તકપર મેલ્યું,
 પત્નીપુત્ર બેઠ તાણે—રામ૦
 મીરાંબાઈપર ક્રોધ ઠરીને,
 રાણેજી ખડમજ તાણે;
 વિખના ધ્યાલા ગીધરલાલે આરોગ્યા,

ઐ તો અમ્રતને ઠેકાણે—રામ૦
 નરસિંહ મહેતાની હુંડી સ્વીકારી,
 બેપ બરી ખરે ટાણે,
 આગળ સંત અનેક જાગ્યા,
 ઐવું ધનો ભગત હર આણે—રામ૦

૧૭

મારે વર તો વિઠલ વરને વરવું છેરે,
 હાંહારિ મારે વર તો—
 બીજને મારે શું કરવું છે, મારે વર તો
 નંકના કુંવર સાથે નેહડો બંધાણે હાં. (૨)
 મારે ધ્યાન ધણીતું ધરવું છે રે,
 હાંહારિ મારે ધ્યાન. બીજને.
 અવર પુરંપની મારે આસ નથીરે હાં (૨)
 મારે ઊગાળાને છંડે પાર પડવું છે રે.
 હાંહારિ મારે ઊગાળા. બીજને.
 સંસાર સાગરમાં મોહબળ બરીયારે હાં. (૨)
 મારે હરિના બરસે તરવું છે રે,
 હાંહારિ મારે હરિને. બીજને.

બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ હાં, (૨)
મારે રાસમંડળમાં ફરવું છે રે,
હાંહારિ મારે રાસ.

૧૮

શ્રીવલ્લભ વિકલ શ્રીજી સ્વામી સામળીયા વાલા,
સધણુ સમજે છે અંતરજમી. નંદલાલારે.
બય તો લાગે છે મુજને ભારી, સામળીયા વાલા;
અંતકાળે શી વલે થશે ભારી. નંદલાલારે.
સેવા સમરણુ ભાવે ઠીધું, સામળીયા વાલા;
રંક સાધુને દુખ ઠીધું. નંદલાલારે.
વેદધર્મને વિસાયા, સામળીયા વાલા;
અવગુણુ ભર્યાં છે મુજમાં સારા. નંદલાલારે.
સગે જણે છે મક્ત સાચો સામળીયા વાલા;
પાખંડી પાપી નથી કાચો. નંદલાલારે.
બાંધ અશાની લાજ ધરજે, સામળીયા વાલા;
પીડા ન પામું એવું કરજે. નંદલાલારે.
સન્મુખ લોચનમાં આવી રહેજે, સામળીયા વાલા;
૫ ન દેજેશો દર્શન દેજે

શ્રીમુખ બાહ્યા તે સાચુ કરજો, સામળીયા વાંસક
 હુમ્મ હયાનાં સવેં હરજો. નંદલાલારે

૧૮

કાયા જીવને કહે છેરે, સુણો મારા પ્રાણપતિ;
 મેલી મુજને ક્યાં બચ્ચાછેરે, આ વગડામાં અથડાતી. ૧
 જીવ તમારા લીધેરે ચાલુ છું હું મહમાતી;
 તમ વીના નહી મારેરે, આ દેહીના સંગાથી. ૨
 જ્યારે તમે જશેરે, ત્યારે તો મારી શી રખાતી;
 જ્યારે અવુંજ હતુંરે, ત્યારે પ્રીત કરવી નતી. ૩
 ઘણાં લાડ લડાવ્યારે ભેગી બેસી જમતી,
 હવે કેમ તરછોડીરે, આવી કેમ ફરી મતી. ૪
 કોઈક ગુરૂંજ મળીઆરે, અગમ અગાધ ગતી;
 કરશે બ્રહ્મ સ્વરૂપેરે એ હું જાણતી નોહોતી. ૫
 છો દેવ નીરંજનરે મુળે મંગળ મુરતી;
 તારે ભેદ ન જાણ્યોરે, એવી તારી અક્ષયગતી. ૬
 મારી કરણી ના જશેરે હું કરજોડી કરગરતી;
 મેલી માયાને ચૈતનરે આદ્યા અમરાવતી,

(૧૭)

દાસ નારણસિંગ કહે છેરે, માયા પછી રહી રાતી;
ગુરુ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય ગતી. ૮

૨૦

જીવ કાયાને કહેછે રે, હું પંખી છું પરદેશી;
અમે ક્યાં સુધી રહીએ રે, નથી અહીંના રહેવાશી.
તારા મોહના તે ફંદામાં રે પડી અમને ફાંસી;
તારી વાસના લીંચીરે, ફર્યો લખ ચોરાશી. ૨
ગુરુએ સમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મ સ્વરૂપનેરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારી દેહજ મેલીરે, શાને કરે બિદાશી;
તમને તીરથ કરાવ્યારે, શ્રીગંગાને કાશી. ૪
થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દુર ખશી;
ભાગ્યા તેજમાં તેજરે હરી જને ગયા વશી. ૫
દાસ નારણસિંગ કહે છેરે, અચળ થયા અવિનશી
ગુરુ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી ૬

૨૧

જોકુરે એક મેનાપોપટનું, પાંજરૂ આ કાયા કંચનનું;
મેના માયા હરીની દાસી, ચૈતન પોપટજી અવિનાશી.

બુઝોને અંતરમાં પ્રકાશી.

જોડુ ૧

કારીગર પુરા કહેવાતા, પચરંગી પાંજરું ધડતા;

તેમાં માંહી પોપટજી રહેતા.

જોડુ ૨

ચૈતનનું તો તેજ ધણું રે તપે, શોભે પરશ્ર્વજન રૂપે;

બેઠારે માંહી મહામંત્રને જપે.

જોડુ ૩

મેનારે માયા પોપટની નજરે પડી, પોપટજીનું મનડું લેધહરી;

પોપટજીની મત સમુળગી ફરી.

જોડુ ૪

મેનારે તું તો આવનેઝારી, મારીને તારી સરખી બનેઝોડી;

મેનાએ નાંખી મોહતણી દોરી.

જોડુ ૫

હવેરે મેનાકહે છે પોપટને, આવીતે હુ તો વરજી તમને;

રખેને દગો દેતાજી અમજ.

જોડુ ૬

ઝવું રે સુણી પોપટ થયો બેહાલ, તેમતેમ મેનાકરે જઈ બેહાલ;

મેનારે તને કરવાનો હું ન્યાલ.

જોડુ ૭

હવેરે મેના પોતે મન માહસી, હું તો પેલા પોપટને રૂઢિયે વસી;

ઝનેરે લેઈ ફેરવું ચોરાશી.

જોડુ ૮

પોપટજી તો ભણવુંએ છુલ્લી ગયા, જઈને પેલી મેના-

ના વસમાં રસા;

પોપટજી હવે મોહ દરીયામાં વસા.

જોડુ ૯

હવેરે મેના પોપટજી બંનેને, બેઠારેહુ તો કાળ બીલાડો કને;

(૧૯)

જઈને પેલા પોપટજીને હણે. જોડુ ૧૦

હવેરે પોપટને લાગ્યું ખાંડ, પેલુંરે સુખક્યાંગણુંરે માંડ;

પડે છે મારે મરવું ને અવતરવું. જોડુ ૧૧

ચૈતન મટી જીવસ્વરૂપે થયા, જ્યારે પેલી માયાના

વચમા રક્ષા.

માટેરે લખ ચૌરાશીનાં ગયા જોડુ ૧૨

નારણસીંગ ગુરૂ ચરણની આરા, માયા થઈ થઈ ને

ઘેઠો છું નિરાશ;

આપોને હરી ચરણકમળમાં વાસ. જોડુ ૧૩

૨૨

નાથકેસેગજરાખંધછોડાયો, એહીઅચરજમોઢેઆયો. ૧

ગજ જ્યાર ગ્રાહ લકતજલજીતર, લડતલડત ગજ હાયોઈ;

જવંપુર સુંઠ રહી જજ ઉપર, તખ હરી નામ કાયોઈ. ૧

સવરીઠે ઘોર સુહામાઠે તાંડલ, રચીરચી ભોગ લગાયો;

દુરબોધનઠે મેવોહી ત્યાગ્યો, ભાજી વિદુર ઘર પાયો. ૨

પેઠે ખતાજ કાળીનાગ નાથ્યો, ફેણપર નરત કરાયો;

ગીરી ગોનરધન કરપર ધાયોઈ, નંદ ઘેર લાલ કહાયો. ૩

અંગાસુર માયોઈ અમાસુર માયોઈ, લવાનળ પાન કરાયો

સ્થંભ ફેડી હિરણ્યકશ્યપમાયો, નરસિંગ નામ ધરાયો. ૪
 અબમેલ ગજ ગુણુકા તારી દ્રાપતીકા ચીર પુરાયો;
 પયપાન કરતાં પુતના મારી, કુબ્જકા રૂપ બનાયો. ૫
 દુરજેધનકા માન ધટાયો, મોહી ભરોસો આયો;
 સખસખીયન મીલી કંગન બાંધ્યો, રેશમ ગાંઠ બાંધાયો. ૬
 છુટે નહિ રાધાજીકા કંગન, કેસે એ ધનુષ ઊઠાયો,
 ખોલ કોટડી પાદલ ધાયો, ગરુડકુ નામ સંતાયો. ૭
 છુટે નહી રાધાજીકા કંગન, જો બલ કાંઠારે છુપાયો;
 જોગી બકા ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહિ આયો;
 સુરદાસ પ્રજુ તિહારો મિલનેકું, જસોદાશી ધેનચરાયો. ૮

૨૩

તેરે હયાધરમનહી મનમેં, મુખડાકયા દેખે દરપનમે. ૨૬.
 જખલગ કુલ રહે કુલ વાડી, ખાસ રહે નીજ કુલતમેં;
 એક દીન એસી હોબવેગી, ધની ઉડેગી તનમેં. મુ૦૧
 ચુવાચ દન અખીર અરગજ, શોભે ગોરે તનમેં;
 ધન જોખન ડોંગરકા પાની, ઢલ બવેગા ખીતમેં. મુ૦૨
 નદીયાં ઘેરી હરી નાંવ પુરાની ઊારે ચાહે સંગમેં;
 સુરમુખ હોય સો પાર ઉતરે, નુગરા કુમે ઉતમેં. મુ૦૩

કવડી કવડી માયા જોડી, સુરત હરી નિજ દત્તમે;
 દશ દરવાજા વેંહીયે જખ, રહી ગઈ મનડી મનમે મુઁ૪
 પધડી રાં બધે પગસવારે, ઝુકા ઝુકે પવનમે
 કહેકચીરા સુનોબાઇ સાધુ, જોકસા લડ રહે મનમે મુઁ૫

૨૪

જ્યાં જોશો ત્યાં દુખીયા ખાખા, એકયા વડ રહે મનમે;
 જોગી દુખીયા જંગમ દુખીયા, તપસીકું દુઃખ દુના;
 આશા મનસા સખ વ્યાપી, કોઇ પહેલ નહી સુના. ૧
 રાજ દુખીયા પ્રજ દુખીયા, દુખીયા ઘર બેરાગી; ૨
 દુઃખ કારણસે શુકદેવને, ઉદરકી માયા ત્યાગી. ૨
 સાય કહે તો સખ જગ દુખીયા, જુઠા કહી નજદ;
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ સંકર દુખીયા, જીન્ને સૃષ્ટિ જમાઈ. ૩
 ધુત દુખીયા અબધુત દુખીયા હય ધન રંકા,
 કહેત દુખીયા નહિ એ દુખીયા, જીને મનકુ જીતા, ૪

૨૫

ધન્ય હાકોર રૂઢુ ગામ, વસે મારો વહાલોર;
 સામળીઆજ ચતુરસુખશુ, તેને જોડા આવોર. ૧

બહુ બોડાણાની પ્રીતે, પ્રભુ પધારયારે;
 અહીંઆં આવી ઉત્તમ કીધા કે, અધમ ઉધારયારે. ૨
 ધણા પાપી તે પાવન થાય, દરથન કરતારે;
 દુઃખ જનમ મરણનાં જાય સામાં ડગ ભરતારે.
 એવો આનંદ રૂપી અખંડ, અંતરજમીરે;
 વહાલો પ્રેમતણે વશ થાય, પ્રિતમજીનો સ્વામીરે;
 એતો ભક્તિતણે વશ થાય, પ્રિતમજીનાસ્વામીરે. ૪

૨૬

ગોવિંદ પ્રાણ અમારોરે; મને જુગ લાગ્યો ખારોરે;
 મુને મારો રામજી ભાવેરે, ખીજેમારી નજરે ન આવે. ૧
 મિરાંબાઈના મોહોલમારે, હરિસંતનકો વાસ;
 કપટીથી હરી દુર વસેરે, મારા સંતનકેરી પાસ. ગો. ૨
 રાણોજી કાગળ મોકલેરે, દેજો મીરાંને હાથ;
 સાધુની સંગત છોડી દો, તમે રાખો દુનિયામાં લાજ. ૩
 મિરાંબાઈ કાગળ મોકલેરે, દેજો રાણાને હાથ;
 સાધુની સંગત કબહુ ન છોડું, નહિ રહું તમારી પાસ. ૪
 વીખનો પ્યાસો રાણે મોકલ્યોરે, દેજો મીરાંને હાથ;
 અમૃત કરી મીરાં પીગયારે, જનો હરીયે ઝાલ્યો હાથ ૫

સાંઠવાળા સાંઠ શણગારજેરે, જવું સો સો ઠોસ.
 શણખજીના દેશમાં, મારે જળરે પીવાનો ઢાપ. ૧
 ઢાભો મેહલો મેવાડનોરે, મિરાં ગઈ પુરવ માય;
 સરવ છોડી મિરાં નીસર્યાં, જતું મનડું હરિ માંધ. ૭
 સાસુ અમારી સુશુભણારે, સસરાં પરમ સંતોષ;
 જઈ જુગોજુગ જીવજો, મારો નાવલીઆ નીરદોષ. ૮
 ચુંદડી આંકું તારે રંગ ચુવેરે. રંગ સોરંગી હોય;
 આંકુ. હું કાળો કાંબળો, દુજો ડાઘ ન લાગે કોય. ૬
 મિરાં હરીની લાડણીરે, રહેતી સંત હજુર;
 સાધુ જનને હલતેશુ પેલો હલ કપટીથી દુર. ૧૦

 ૨૭

માગત માખણ રોટી, ગોપાળ પ્યારે માગત માખણ રોટી;
 મેરેગોપાળજીકું રોટી બનાદજી, એકછોટીને બીજીમોટી ગો.
 મેરે ગોપાલજીકું બિહા કંડંગી, બ્રહ્માનકી બેટી. ગો
 મેરે ગોપાલકું અંગીઆ બનાદજી, માથે કલંકીટાપી.ગો
 બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, ચરણ કમળ ચીત
 જોતી. ગો

૨૮

- વાટ જુએ છે મીરાં રાંકડી ઉભી ઉભી વાટ. ૧૬૬.
 મુનીવર સ્વામી મારે મંદીર પધારેરે;
 વાલા સેવા કરે છે દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
 કુલના તે હાર ને કુલનાતે ગજારે;
 કુલના તોરારે કુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
 કુલનાં પકવાન મીઠાઈયોને મેવારે,
 ઘેખર જલેમી તણ સાંકળી, ઉભી ઉભી વાટ. ૩
 લવીંગ સોપારીને પાનનાં બીડલાંરે,
 એલચીદોડા ને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
 સાવ સોનાનાં સોગડાં ઢાલ્યારે,
 રમવા આવોતો જય રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫
 મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરનાં ગુણ,
 એતાં ઠરે છે મારી આંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૬

૨૯

- મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ૨૬૬
 મુખડું મેં જોયું તારું સરવે જુગ થયું ખાડું;
 મન માડ રહ્યું ન્યાડરે, મોહન તારા. ૧

(૨૫)

સંસારીનું સુખ એવું ઝાંઝવાતા નીર જેવું;
તેને તુચ્છ કરી ફરીએ, મોહન તારા. ૨
સંસારનું સુખ કાચું, પરણીને રંડાવું પાછું;
તેને ઘેર શીઠ જઈએ, મોહન તારા. ૩
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારે, અપડ સોભાય મારે;
રંડવાનો ભય ટાળ્યો, મોહન તારા. ૪
આમ મીનાં કહે પ્રભુ, ગીરવરના ગુણ વહાલા;
હવે હું તો બડભાગીરે, મોહન તારા. ૫

૩૦

લેને લેને લાવ જીવને જંતા નહી મળે; (૨)
જોતાં નહી મળે, જીવને જોઈએ નહી જડે લેને. ૧
કસ્તુરીને કંઠે લઈ તેજમાં નળે;
આવો રૂડો મનખો મેલી, બનમાં ભમે. લેને. ૨
મોતી સરખો દાણો લઈને ધડીમાં દળે (૩)
બાવળીઆનું બીજ વાંત, આંખો નહી ફળે. લેને. ૨
સંત બોલાવે બોલના નથી, અભીમાનમાં ફરે; (૪)
મારી ધક્કે આગળ કરશે, વેઠે ભાર ભરે. લેને. ૩
માયા તનં મીઠી લાગે, જાળએ ગળે (૨)
નરભેરામના સાથમાં તો, કુળ નળી મળે. લેને. ૪

૩૧

હોલો હોલી કહે છેરે, પ્રભુ મારી વારે ચઢો;
 અચ્ચાં મારાં મારેરે, તળે આવી ભીલ ખડો. ટેક.
 ખાણુ તાણીને ઉભો પારધી, ને ઉપર આંચો ખાજ;
 દરમાંથી સરપ જે નીસરે તો, વણુશે મારાં કાજ.
 ગરૂડના ગામીરે, આંટી રખે રાખી રહો. હોલો. ૨
 કહેતામાંજ પરવરીયાને, સરપમાં નીરવાણુ;
 પારધીને તો પગેરે ડસીયો, સરપમાં નીરવાણુ;
 ત્યાંથી ખાણુ વછુટયુ'રે. ખાજ ચાવી હેઠે પડયો. હોલો. ૩
 કઠણુવેળામાં કામજઆવે, જે ભજનકરો ભય બય;
 એવા સમયે સ્વામીને મુઠીને, 'કાના પુણુ' પાય.
 યુનેહગાર તારેરે, તુળશીદાસ ખરો. હોલો. ૪

૩૨

ખાનાની ખત રાખ, પ્રભુ તારા ખાનાની પ્રત રાખ;
 ખાનારે માટે જે દુખ દેશો, તો કાણુજે તારો બપ. ૧
 રાહીદાસની. તમે પાત્રી લીધીને, નવ જેઈ બત કેભાત
 શેના માટે સનમુખ રહીને, તમે નાઈ કહેવાયાહો નાથ. ૨
 પ્રદહાદની તમે પ્રતિજ્ઞા પાળીને, સ્થંભમાં પુરયો વાસ;

તાતી કઠા તમે સીતળ કીધી, સુધનવાને કાજ. પ્ર૦ ૩
 પંચાળીનાં પટકુળ પુરણં ને, રાખી સમામાં લાજ;
 સાગરમાં યુકતો રાખ્યો, રામ કહેતાં ગજરાજ પ્ર૦ ૪
 ઝેર હતાં તે અમ્મત કીધાને, આપ્યાં મીરાને હાથ;
 મહેતાને મંડળીક મારવા આપ્યો, ત્યારે કદારો લાખ્યા
 મધરાત. પ્ર૦ ૫
 ભકતોનાં તમોસંકટ બાખ્યાં, ત્યારે દ્રઢ આપ્યો વિશ્વાસ;
 તુળશીના સ્વામીને કહું કરજોડી, પુરો અંતરની આશ.

૩૩

હરી ભજવાનું ચોધડીયુંરે, તને ફરી ફરી ક્યાં મળશેરે
 ચોંપ કરીને ચેતી લેજો, ભવનાં તારણુ તરશેરે. હ૦ ૧
 મનુષ્યાદેહ તો મટી જશેને, પશુ પંખી અવતરશેરે;
 વરણાળીમાં વાટજ ઉઠશે, કાર્ય આણે રડવશેરે. હ૦ ૨
 દુઃખ લાગે તો વહેલું લાગો, જીર્ણોદયું આલ્યુંરે;
 માને ઉદર શું બોલ્યો તો, શું બોલ્યો શું પાળ્યુંરે. હ૦
 જોખન જશે ને જરા આવશે, નેન નાશીકા ગળશેરે; ૩
 સર્ગાં રનેહી સુખનાં પેલી, અંતે અળગાં રહેશેરે. હ૦ ૪
 હરી નામ તો હારી બેઠો, વિષયોમાં વીંટયોરે;

ધોળે દહાડે પગરે આંધી, ચૌકામાં લુપ્તચૌરે. ૬૭ ૫
આ અવસર ને રડો કહાં, પપ ન ક રો પ્રાણીરે;
કહ્યાણુ કહે તે પહું ન જાને, પતથર ઉપર પાણીરે. ૬૮ ૬

૨૪

ગઉ ચારી ઘેર આવે, વલો માં ગઉ ચારી ઘેર આવે;
હાથ લકડીયાંન ખભે કામળીયા, મીઠી મોચલી બજારે.
શુંજ કુલના હાર મનોહર, મેર રંગટ શીર સેહીયે;
સ્વામીતણી સુંદરના જોડ જોડ, વ્રજજનતાં મન મોહીયે.
કુમકુમકરા છાંટા દેવરાવું, મોતીડે ચોક પુરાવું;
નરસઈયાના સ્વામી મંદીર પધારે, શેરીયે તે કુલડવિરાવું.

૩૫

ચાલો જઈયે દરશન કરવા, હાઠારમાં હાઠાર ખીરાજ છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૨૬.
પહેલું દુઃખ શ્રદ્ધાનું ભાવ્યું, શંખાસુરને મારીને;
શંખ નારાયણ બેટમાં બેઠા, વેદ લાવ્યા ચાર વાળીને.
કચ્છવ રૂપે સાગર મથિયો, ચીદ રત્ન બહાર કાઢીને;
અમ્રત તો અમરોને પાવું, વિષ પાવું વિષધારીને,

વરાહરૂપે પૃથિવિ લાંબ્યા, આઘ નિરંજન આજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે, ૧
 પ્રહ્લાદની પ્રતિજ્ઞા પાળવા, નરહર નંસિંહ રૂપ ધર્યું;
 હિરણ્યાકશ્યપુ નખે વધેરયો, વિધિનું વાક્ય સફળ કર્યું.
 વામનરૂપે બળિને આપ્યો, ઇંદ્રરાયનું કાર્ય કર્યું;
 છબીલોજી છડીદારથઈઉમા, બળિરાજનું ભાગ્ય બળ્યું
 ક્રશી ગ્રહી નક્ષત્રી કીધી, જઈને ઠોકણ બિરાજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે. ૨
 અનેક દુઃખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, રાજ રાવણ ભારીને;
 વિભીષણને લંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને,
 કૃષ્ણ સ્વરૂપે કંસને માર્યો, ગોકુળમાં ગૌ ચારીને;
 મોરલીમાં મહા મોહ પમાડ્યા, ત્રણ લોક નરનારીને;
 બુદ્ધરૂપે જગન્નાથજી, ઝગમગ જોત ખીરાજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૩
 અક્ષળ કળા નવખંડમાં વ્યાપી, ઘટઘટમાં તમે રમીરહ્યા;
 ડાકોરમાં ઠાકોર ખીરાજ્યા, બોડાણાપર કરી દયા;
 ગંગાબઈના ગુણ વધાર્યા, સવા વાલથી ઝોછા થયા;
 ભક્તિ બાણી સારંગપાણી, ગુગળી પાછા ઘેર ગયા;
 માખણિયો આરો છે સારો, લીંબડો મીઠો લાગે છે;

દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે, ૪
 ઊંચું દેવળ ઊંચું શિખર, ઉપર ધન દરદરે;
 જ દરવાજા નોખત વાગે, રત્નાગર ત્યાં ગડગડે;
 ગોમતી તીરે સંગત તીરે, સંગ આવી ત્યાં પડાવ પડે;
 આડેઢાડે શુકરવારે વાલમનો વરધોડો ચડે;
 રણછોડ રસિયો સૌમાં વસિયો સૌને માથે ગાજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૫
 ઉત્તર દક્ષીણ પરવ પશ્ચિના, લોક દર્શને આવે છે;
 મોટા મોટા સંધવી થઈને સંધ ડાઘારમાં લાવે છે;
 નયણે નિરખું ડેહૈ હરખું, રૂપ ઉપર જાઉં બલીહારી;
 શંખ ચક્ર ને પદ્મ બિરાજે, ગદા ધરી છે ગીરધારી;
 સાકર માખણ તુળશીની માળા, રાયરણછોડને ચડાવે છે.
 ઇચ્છારામનારવામી અંતરજમી, ભક્તને લાડલડાવે છે. ૬

૩૬

માતા જસોદા બુલાવે પુત્ર પારણે,
 બુલે લાડકડા પુરૂષોત્તમ આનંદભેર;
 હરખી નિરખીને ગોપીજન જશું વારણે;
 અતિ આનંદ શ્રીનંદનને ઘેર. માતા ૭ ૧

હરીના મુખડા ઉપર વાર કોટીક ચંદ્રમા,
 પંકજ લોચન સુંદર વીચાળ કપોળ;
 દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાશીકા,
 કોમળ અધર અરુણ છે રૂડા રાતા ચોળ માતા. ૨
 મેઘ શ્યામ કાંતિ બ્રહ્મટી છે વાંકડી,
 ખીટળીયાળા બાલ ઉપર યુમે કશ;
 હસતાં દંતુડી દીસે બેહુ હીરાકણી,
 જોતાં લાજ કોટીક મહન મોહન વેશ. માતા. ૩
 સીંહ નખ જડેલું સુવર્ણ શોભે સાંગલુ,
 નાજુક આબરુ સગળાં કંચન મોતીહાર;
 ચરણ અંગુઠો ધાવે હરજી બે હાથે મહી.
 કાંઈ બોલાવે તો કરે કીલકીલાકાર. માતા. ૪
 લાલ લલાટે કીધો કુમકુમ કરે ચાંદલો,
 શોભે જડીત્રજીભે મરકત મણીની પાળ;
 જનની જુગતે આંજ અણીયાળી બેહુ આંખડી,
 સુંદર કાજળ કેરૂં ટપકું કીધું ગાલ. માતા. ૫
 સરવે સોનાતું જડીત્ર મણીમય પારણું,
 ઝુલાવે રૂમઝુમ વાજે ધુધરીનો ધમકાર;
 માતા વિધવિધ વચને હરીગુણ ગાયે હાલારાં,

ખેંચે કુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬
 હંસ કારંડને ઢાકીલ પોપટ પારણે.
 બપૈયા ચકારને કાંધ સારસ મેના મોર;
 રમકડાં મુઠ્યાં રમવાને મોહનલાલને,
 ધમધમ ધુધરા વજાડે નંદીશોર. માતા. ૭
 મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું,
 મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
 મારો જાઓ વરરાજ થઈ ઘોડે બેસશે,
 મારો કહાનો કરશે સદાય લીલાલહેર. માતા. ૮
 મારો લાડકવાયો સખામાં રમવા જશે,
 સારી સુખડી હું આપીશ હરીને હાથ;
 જમવા વળા રૂમેઝુમ કરતો ઘેર આવશે,
 હુંતો ધાઈને તેને ભેટીશ રૂઢયા સાથ. માતા. ૯
 જોનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
 નેતી નેતી કહે છે નીગમ વારોતાર;
 તેને નંદરાણી હુલગવી ગાયે હાલરાં,
 નથી નથી એના ભાગ્યતણો કંઈ પાર. માતા. ૧૦
 વૃજવાસી સડ સરવેથી સુભાગી ધણાં,
 તેથી નહ જસોદા ઠેડું ભાગ્ય વિશેષ;

(૩૩)

તે સરેથી ગોપીજનનું ભાત્ય અતી ધણું,

જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવ ને શેષ. માતા. ૧૧

ધન્ય ધન્ય વૃજનાશી ગોપીજન નાંદ જસોમતી,

ધન્ય ધન્ય વંદાવન જ્યાં હરીકેસ છે વાસ;

સદા જુગલક્રીશોરે ત્યાં લીલા કરી,

સદા બલ્લીહારી જય છે દયારામ દાસ માતા. ૧૨

૩૭

ચીત તું શીદ ચીંતા ધરે, કૃષ્ણને કરવું હેય તે કરે. ૨૬

સ્થાવર જંગમ જડ ચૈતનમાં માયાનું બળ કરે;

સ્મરણ કરે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું, જન્મમરણ ભયહરે કૃષ્ણ. ૧

નવમાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું ધ્યાન ગર્ભમાં ધરે;

માયાનું આચરણ ક ત્યારે, લખચોરાશી કરે. કૃષ્ણ. ૨

તું અંતર હ્રદય ધરે, તેથી કારજ શું સરે;

ધણીનેા ધાર્યો મનસુખો હર બ્રહ્માથી નવ કરે. કૃષ્ણ. ૩

દારી સર્વખી એના હાથમાં, ભરાજયું ડગલું સરે;

જેવો જાંત્રી વજડે જાંત્ર, તેવો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ. ૪

થનાર વસ્તુ થયા કરે જયમ, શ્રીકૃષ્ણ પાણી ભરે;

જનાર વસ્તુએણીપેરે જશે, જયમ ગજડોડુગણે. કૃષ્ણ. ૫

જને જટલું છે જ્યમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
 એમાં ફેર પડે નહીં ઠાઠથી, શીઠ કુટાઠ મરે. કૃષ્ણ. ૮
 તાડું ધાર્યું થાતું હાય તો સુખ સંચે દુઃખ હરે;
 આપણતું અજ્ઞાનપણું એ, મુળ વીચારે ખરે. કૃષ્ણ. ૭
 થવાનું અણચી વ્યું યાશે, ઉપનીષદ ઉચરે;
 રાખ્ય ભાસો રાધાવરનો, દયા શીદને દરે. કૃષ્ણ. ૮

૨૮

પ્રભુ તને પ્રસન્ન તે દેમ ધાય, તારાં દીલનું કપટ નજાય પ્ર.
 પ્રભુ કીરતન પ્રભુનામ સમરણમાં, અતીશે આગસ તારે;
 ઠાચાકુટ લવ પરની દામાં, આખો દીવસન હારે. પ્રભુ. ૧
 પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી કંપે;
 ગંજીસે સોગટાં કુટતાં, આઠ પહોર નવ જાંપે. પ્રભુ. ૨
 પ્રભુનું ચંદન ધસતાં તાડ, શ્રમથી શરીર ખગડે;
 કુડી કુદકું લઘ મરી મશાલો, ભાવે ભાંગજ રગડે. પ્રભુ. ૩
 એમદશી આચ્છવનું જાણ, અતી અધરૂં તને લાગે;
 ભાંડ ભવાગા એવા સાડ, સારી રાતજ બાગે. પ્રભુ. ૪
 હરીના બહતને લુપ્તું સુકુ, વેદજ વળગી બાળે;
 સગાંસખ ધિપ્રોહે, જીઆવ, તેને મીથાન પીરસે પરાણે. પ્ર. ૫

બે પૈસાની ચુરસેના બતાવે, ત્યાં ગણગણતુ બોલે;
 ધરની સ્ત્રીજ્યારે માંગેધરેણું ત્યાં, હસીમગનથડાલે. પ્ર. ૬
 ખોટાં મોતી કાચ કીડીયાં. ભગવત ભુપણ ધાલે;
 સોનું રૂપ મણી મુકતાવિણ સ્ત્રી સુતને નવ આવે. પ્ર. ૭
 જગ દેખતાં જપવા બેસે, બાકી નાહ્ય ન ખાવા;
 ગળાં કાપે ત્યાં થાયગળ ગળો, એ વૈષ્ણવના વહાવા. પ્ર. ૮
 આ કરવું આ ના કરવું એમ અન્યને શીક્ષા દે છે;
 તે પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચીત કર્મ કરે છે. પ્રભુ
 અંતરના છજ અન્ય ન લહે, પણ જણે અંતરેજમી;
 એતો સાચાનો સંગી છે, દાસ દયાનો સ્વામી પ્રભુ. ૧૦

૩૬

લાંબી સોડે સુતોરે, સુખની તે સજ્યા કરી;
 કહીએ નવ બોલ્યોરે મુખથી તું. હરી હરી, ૨૬૦
 આછેરે તારું આછેરે માડ તેમાં બધાણું તારૂં ચીત;
 અલબેલીતો સંગ ન મુકયો, તેજિના આંધળો બીત;
 એક ઘડી તું તોરે, થીર નવ બંધે ઠરી લાંબી સોડે ૧
 થીર ઉપર તો કાળ બમે છે, જમતેતરપર બાજ,
 કહીએ ખરા પણ કહ્યું ન માને કરે મુમતથી કાજ;

જાજમતેતેમજરે મુઠીને તારે જાવું મરી, લાંખી સોડે ૨
 ઉંચીકંચી મેડીને બાગબગીચા, નવીનવીઆતના રંગ;
 તે ઘેર બેઠા કાગ કકળશ, કાચ ન આવે તારી સંગ;
 તુળશીતોકહેછેરે, લીધીલખચોરાશી ફરી. લાંખી સોડે. ૩

૪૦

ગોવીંદગુણગાઈદયોમનધેલા, તમે થાઓને વહેલાવહેલા.
 હરીગુણ ગાઓને પ્રથમ પહેલારે, ગોવીંદગુણ ૧
 કાયા પાણીનો પરપોટો, અંતે એ ભરસો ખોટો;
 જુગમાં હરીજશ મોટારે. ગોવીંદગુણ ૨
 મન તુંમારૂંમારૂં કરતો, સગા સંબંધી સાથે લડતો;
 તું તો હીડે છે વન રડવડતોરે. ગોવીંદગુણ ૩
 જીવ તારી માત પીતાને બ્રાત, કાઠ નહી આવેતારીસાથ;
 તારે જાવું એકલડાં વાટરે. ગોવીંદગુણ ૪
 જીવ તારે એવર તણીએ આશ, વેશધણને થોડી રાત;
 ફાણમાં થઈ જશે પરબાતરે. ગોવીંદગુણ ૫
 એવી વૈશવ જનની રીત કરી લે શામળીયાશું પ્રીત,
 ભકતભોવન કહે હરિ બજાને જીતરે. ગોવીંદગુણ ૬

૪૧

- માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
 ગાલો લાડકવાયા લાચું તમને પાય;
 તેમ તેમ રીસાઈને રંગ રસીયોજી આવે નહી,
 પાછળ દોડે તેમ તેમ નટવર નાચી બચ. માતા. ૧
- કાળા કેમ સંતાપે મુજને ધરમાં કામ છે,
 વાટ જુએ છે કાના બેસી રક્ષા બળવીર;
 તમને શીખામણુ દેઉ છું તે કેમ નથી લાગતી;
 શા માટે શામળિયા ભરે નેત્રમાં નીર. માતા. ૨
- આવા ઢંગ ધુતારા જે કોઈ તુજમાં બણશે,
 મારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર;
 કોઈ કન્યા નહિ આપે કાના કાના કહું છું ક્યારની,
 રાખો ડહાપણુ ચાલો રાડ તજીને ઘેર. માતા. ૩
- હવે નહિ મારું મારાં સમ મુજને છે જાપના,
 હું તો હારી તુજથી તું જીયો જગદીશ;
 શું કહું લાડકવાયો એકનો એક છે નંદને.
 શું કહું સાંખી રહું છું બાકી ચડે છે રીસ. માતા. ૪
- જેમ તેમ સમજવી લે આલ્યાં સુંદરરયામને,
 કટિયે બેસારીને ચુંબન કીધું ગાલ;

મુખડું નીરખી હુઁખી રંગમાં રીઝ્યાં ધાધું,
 લાવીં સુખડા આગળ સૂચી કનડની ધાળ. માતા. ૫
 મહિ પકવાના પડરસા છે સહી ભહીં ભાતનાં,
 મહિ ખાજાં જરેખી નહીં ખુરા ખાંડ,
 પેંડા પુરી કચેરી પડહુકંની પાતળી,
 દ્યોદ્યો જાત સમ જેમમુખથી કહેતાંમાંડ. માતા ૬
 ઘેસર મુનદેહી ચાણી ચાણીશે ઉજળી,
 ખીજા નેત્રાં રીસા પંજિ દીસા પાડ;
 અતિ અગલ છે જનકે માતા લાલને.
 તખ્તમાં તાં લાવી તલ મુદ્દમાં રાક. માતા. ૭
 મેસુર મગધા જે જાળમાં રાત જસોનલી, ત્યાઃ
 શકરખાંને દોરિ તેમાં માડર પાડ;
 માત્ર અગલેલા મેં જ હાજરે નથી બોલતા,
 મારા સમ જે હવે નથું તમે રહી કહું. માતા. ૮
 મારા સમ જે હુજીયો જાણુ. મુનને કાઈ નથી,
 મારી અગલદીજલ રખે રોજ ધાગ્યા;
 મારાં આગળિયાં ડગાં દોગ છે તમ વડે,
 સમ ખાંડ સમીપયા હવે ન અઘા બચ્ચો. માતા. ૯
 પ્રેમે આરોગે ઉદયા તે હરિ બળદેવજી,

(૩૬)

માતાં જસોદાને આનંદ અંગ ન માય;
આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીત્રી રંગનાં,
ઉભો દાસ હરિભટ ઢોળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧૦

૪૨

હૃદયાના કુટયા હરી સંગે હેત ન થીધું,
લખ ચોરાથી ઢેર લગડુ માથે માગી લીધુંરે. હ. ૧
પેટને અર્થે પાપ કરતાં, પાછુ ફરી નવ જોયું;
ચાર દિવસના જીવતર સાર, મન માયામાં મોહ્યુંરે. હ. ૨
જન્મ મરણદુઃખ ગર્ભવાસનું, તે નવ શકીયો ટાળી,
માતાપિતા જીવતી મૃતસંગે વિસાયા વનમાળીરે. હ. ૩
આજસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ ખગડયું તારું.
દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહ્યું તું મરે રે. હ. ૪

૪૩

આજસ તજને અમાગીઆ ગોવીંડ ગુણ માતાં;
રામે આપ્યા છે રાટલા, રડા લાગે છે ખતાં આજસ. ૧
સાર સાર કહી શકને, ભક્ત સમડસ લરિયા;
હઠીલાઈડેડામદેઉતને, હરી કમ વીસારીયા. આજસ. ૨

અન્ન વસ્ત્રની આશથી, ધાયો કરે છે અંત્ય;
 લખરે ચોરાશીમાં ભટકવું તેની છે કાંઈચિંત્યા, આગસ. ૩
 કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા, થઈ લખલખ કરશે;
 કકડો કોઈ નાંખે નહીં, માર ખાધને મરશે. આગસ. ૪
 માઠો દેહ મંજરનો, કંઈ પેરેરે ધરશે;
 છેછેડ કહિસહ હાંકશે, મિયાંઉમીયાંઉકરી મરશે. આ. ૫
 છુટશે ઘેર ગોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
 જ્જમ તે તેમ તાણશે, ધણીની બીક રાખી. આગસ. ૬
 આજ સેવા કર સંતની, હરીહૃદમાં આણી.
 નહીં તો પાડા થઈ પંથમાં, ભરશે કમપાણી. આગસ. ૭
 માટે નાચી હરીને રીઝવો, કર્મ કુડારે છુટો;
 ઘોડારે થઈને ઘાસમાં પગ ચાનેરે. કુટો. આગસ. ૮
 કીર્તન કરો શ્રીકૃષ્ણનું, મુશ્રી બીજરે વાણી;
 બકબક થઈને બોકડા, ખાસો ખરસાણી. આગસ. ૯
 ગરજને ગાંઝા ગોવિંદને, ધણા કાઠીને ધાંટા;
 તો હંટ થઈ નહીં અવતરે, ખાવાને કાટા. આગસ. ૧૦
 માનીતી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારગે ચાલો;
 હસ્તિથઈને મરતીઆ, માથે નહીં ધુળ ધાલો. આગસ. ૧૧
 કૃષ્ણ વિસાયાં તે કાડશું, બહુ અવતાર ધરશે,

(૪૧)

વાંદર થઇ વરાણાગીયા, કાળેમુખેરે ફરશે. આળસ ૧૨
હરિ ગુણ ગાતાં તુજને, ટાઢ વાય શરીરે;
બગલા થઈ કેમમેસસો, તમે જળની તીરે. આળસ ૧૩
ગુણલા ગાઓ ગોવિંદના, શું લાગે છે લોભે;
ધુડ થઇને ધુધરો, તમે ધરને મોભે. આળસ. ૧૪
કૃષ્ણ કથારસ અનુભવો, કાને છે તમે સરવા;
કાળ નોળ વણીયરતણા, દેહ છુટોને વરવા આળસ. ૧૫
પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિત્તથી ન મુકો;
નિત્યે ધર ધર માગશે, તમો લુખોને સુકો આળસ. ૧૬
રીંછ રોજને વાધની, છે નરતીરે કાયા;
તે છુટવા છપીલો ભજે, તમે મુકીનેમાયા. આળસ. ૧૭
ચેતિ શકો તો ચેતજે, શું કહીયેરે ઝાઝુ;
હરિ વિનાજીવનું કુખડું, કહેતા હુંતો લાભું. આળસ ૧૮
માનવ દેહ મોંઘો જડયો, કાંઈ સંવન સજીયે;
સમકૃષ્ણ સરવે તજી, ભગવાનને ભજીએ. આળસ. ૧૯

૪૪

દીવેલ તો ખુટયુરે કુશકા પાંડતારે,
પ્રાણીયા તેં કીધું એવુંરે કામ;

- આદર કરતારે આયુષ્ય વહી ગયુંરે,
 સુખમાં તો સુખમાં નહીં થીરામ. દીવેલ તો. ૧
- મનુષ્ય જનમરે મહા મહિજાયોરે,
 જન્મવાને સત્ય શ્રી સારંગપાણુ;
 વંદારને વહેરીરે, કાચ કચીરનીરે;
 કહાવે વળી સદમાં ચતુરસુખણુ. દીવેલ તો. ૨
- જ્યાં લગી વહેતોરે ગાતર ગાંઠડીરે,
 ત્યાં લગી સદ્ગુણ કરતું હેત;
 દોહેલી લેજાનોરે સંગી એક રામછેરે,
 ચીનાડામાં ચેતી સકાય તો ચેત દીવેલ તો. ૩
- ઉચીને કાટેરે ભાઈ મું દોડનોરે,
 આગળ તો આન છે મહા આણું;
 રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજેરે,
 તે પ્રભુ રાખશે તુજને શણું દીવેલ તો. ૪

૪૫

- સામાન સંભાળરે મંગી તારા આલીયારે,
 જે વળી આવતા તારે સાથ;
 ઇંદ્રિયો સંવર્ણીરે શીયળ વિથળ થઈરે,
 લાકડી તોઝાલી છે વળી હાથ. સામાન. ૧

ઉદરને કાઝેરે પરને આંગણેરે.

ઉભો વળી સાંચે ને પરભાત;

ધંધાને કરતારે ઘોળાં આવીયારે,

નવ લહી કાળ ઢેરી જ ધાત.

સામાન. ૨

આ ભવમાં-આર્વારે બલપણ શું કરયુંરે,

ભારે ભારી જનેતા નવ માલ;

રામ નામ લેતારે રમના ગ્યારસીરે,

કીધી તેં તો વીધીયો ઢેરી આશ

સામાન ૩

બુદ્ધિ બળ સાચેરે બંધનમાં પરયોરે,

જઈ લીડી બાવળીયાશું બાથ;

રામ કૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજેરે,

વાલો ભારે નકાં નિવારણ નાથ.

સામાન. ૪

૪૬

હરિ ભગનવિના દુઃખદરિયા સંસારનો પાર ન આવે;

જડ બુદ્ધિ જીવ સંત વિના શુદ્ધમારગ કાણ બાંધેક.

તેં અનેક વાર અવતાર ધર્મા, કે કર્મ તણા કાઢાર બચા;

અધ્યયોધ તણા અંબાર કર્યા.

હરિ. ૧

કર્યો ચાર ખાણ લખ્યોધી, થયો જગચર

રંધણચર મર્ત્યાધી;

(૪૪)

માયા બંધનથી ન થકયો નાશી. હરિ. ૨

પામ્યો મનુષ્ય કેહમાં નહિરે મણા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા;

હવે ગાઈલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિં ૩

તુંઝાડપહાડ જડરૂપ થયો, તેં શીત વરસા સુરતાપ સહ્યો;
તારા કષ્ટનો પર નવ જવ કહ્યો. હરિં ૪

કુઃખ જન્મમરણ એવું જાણી, શું બેઠો છું આજસ આણી;
કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરિં ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સહથી મોટા થાય;

પરિતાપ ટળે, જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય. ૨૬.

શુકલનું મુળ જુઓ શોધી, સજનોધાતી પશુરોધી;

યયા આપે ઈશ્વર અકરોધી. હરીં ૧

જુઓ વાદ્ધીકલની વાત ખરી, જણેદર્શનારામદેહ ધરી;

તેણે સો કોટી રામાયણ કરી. હરીં ૨

જુઓ એકલશૃંગી હરણીના, જુઓ ત્ર્યાસમુની વાયુ

પરણીના;

જુઓ સુતપુરાણી કોણ કરણીના.

હરીં ૩

(૪૫)

જુઓ દાસી સુતથી શું હીણપણું, વળી પુન્ય પવિત્ર
અરિત્ર ધણું;

૧. યયા નારદ મન ગોવિંદતણું. હરિં ૪
જુઓ માંડવની મીંડકી માતા, એવા વશિષ્ઠ વિશ્વે
વિખ્યાતા;

જુઓ ચતુરાનન પંકજ જાતા, હરિં ૫
જમ મધ્યમ જળ ગંગામાં જળે, તે ગંગા સરખું
થઇને ફળે;

જમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિં ૬
એમજાતજાતસહનજાણી, હરિમજેતે હરિસરખો પ્રાણી;
કહે પ્રીતમ જાળખો એંધાણી. હરિં ૭

૪૮

દેહ મનુષ્ય ધરી, હરિ ના જાણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
મારા વાલાજી, મહામણિ સુકીને પથ્થર ચિત પ્રોયું. દેહ
તેં અમરત ઢોળી વીખ પીધું, તેં હાથે કામ કુટું કીધું
તેં મિથ્યા માતને કુખ દીધું. દેહ મનુષ્ય ધરી. ૧
તનેજાળવીયો જઠરામાંહી, તારૂં રક્ષણકર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી
તેને સંજારયા સુપને નાંહી. દેહ. ૨

(૪૬)

તેં જગપતિને નવજોયો, કદ્યવૃક્ષ તજી બાવળ બોયો;
તેં ઉત્તમ જન્મ એજો ખોયો. દેહ ૩

એની દેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જણે પ્રિત પ્રભુ શું
નવ આણી;

એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ. ૪
એને કૃતદંતી સરખા કહીયે, તેની સ જે તે સરખા થઈયે;
કહે પ્રીતમ એથી અજગા રહીયે. દેહ ૦ ૫

૪૮

હરિ ભજનથકી, છોટાહોયતે સહથી મોટા થાય એ રાગ.
મન માને નહી, સો ફેરા સમજવું તોય શું થાય;
ખળકટણકોઠાર, અંચળચોર અપજયિત્તયોદશજય ટેક.
મનભુતતણીપેઠે ભમતું, મન માયામાં રહે છે રમતું;
તેને હરિ ભજવાનું નથી ગમતું મન ૦ ૧
જોજમાઈંકરનો ભયજણે, તો મિથ્યાસુખને શિદ્ધ માણે;
ગયો અવસર ઉરમાં નવ આણે. મન ૦ ૨
મજ્યો મનુષ દેહ તેમાં નહીરે મણા, ધન ધામ પુત્ર
પારવાર ધણા.
તું તો માને શુભ ગોવિંદ તણા. મન ૦ ૩

(૪૭)

મગદળનો માથે માર પડે, તોયે ફરીને દ્વાર અડે;
ફળ દેખી મરકટ ઝાડ અહડે. મન૦ ૫
કહે પ્રીતમચેતીલે પ્રાણી, શું સુતો સોડય ધણી તાણી;
તારે માથે મરણનો લપ જાણી. મન૦ ૬

૫૦

પાણીનો ખેલ બનાવ્યારે, એનીતો કહીયે અક્કલ ધણી;
સહુથી તો રમનારારે, શેભા તો એના નામ તણી ટક
ખરૂ એ પાણી ને ખોટું એ પાણી, પાણી અદ્રીણને ખાંડ
એ પાણીથી થયાં નર નારી, એ પાણીથી બ્રહ્માંડ;
પાણીનું બન્યું મોતીરે, પાણીની બની હીરાકણી પા. ૧
પાણીની અમુદ્ય કાયા બનાવી, હાડ ચામ લોહીમાંસ;
પાણીનાંરે પશુપંખી બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થરને ઘાસ;
પાણીના હાથી ઘોડારે, પાણીની સાલપામરીબણી. પા.
પાણીનારે પચરંગ બનાવ્યા, અદાર ભાતનાંરે અન્ન;
સહુથી ન્યારેમારેસાંઈ બીરાજ; તેનેદેખીનેથયોછું દંગ. -
સંગ કીધો તેનારે, સત્તા તો આત્માની ધણી પાણી૦ ૩
અક્ષરોતિ તે અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા, નેઅક્ષરથી નર નર;
ઝોંકારયિ ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અઠાવીસ નિરધાર.
ઝોગણત્રીશમાં મહાવીરુરે, ત્રીશમાં બાપુગાયબબણી. ૪

(૪૯)

૫૧

નામ જણે જાણ્યું રે, તે તો વેદ આરે જાણ્યો;
લેદ જણે જાણ્યોરે, તે તો ખરો તરત જાણ્યો. ટેક.
ખતરીસ આબ્રણ અંગે ધરિ નારિ,
નાક વિના શો ચણગાર,
કવીએ જો આપતું આપ ન જાણ્યું,
તે ક્રમ કરિ ઉતરે પાર;
સાર કયાંથી મળશેરે જાણ્યો ખરો પણ ન જાણ્યો. નામ.
વાંઝણી નારીને સુપતું આવ્યું છે.
પુત્ર નથીરે એની પાસ;
એમ બજન દેખા દેખી કરે છે,
તેની કેમ પુરી થશે આશ;
કેને બાપ કહેશેરે, વેશ્યાએ જો પુત્ર જાણ્યો. નામ૦ ૨
નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોધું પદ અવીનાશ;
એ ચોધા પદનો જ લેદ જાણે, તેનેકહીએહરિતણાદાસ.
નાશ કરિ કર્મનોરે સંશય એક પળમાં હાણ્યો નામ૦ ૩
ગરીબી રાખી તમે ગુરૂજનો સાહો કરો ચખ્દનો તોલ;
આપણુ થકીએ અદકો મળે તો તમે ધારણુ કરજોબોલ

શુરને સંગે બાપુરે, અનામી નામ પોતે બન્યો નામ૦ ૪

૫૨

ટીટોડી કહે તજિયેરે, જુમી ઉપર બારજ થશે;
 અઢાર અક્ષોણિ દળમારે, ઈંડાં અટવાઇ જશે. ૨૬.
 જુમિ તજી જઈ વ્યોમે વસિયે, પણ બવિષ્ય ન જુલે;
 કષ્ણુ કર્યું તે ઠાઠથી ન મટે; શું કહાપણુમાં કુલે,
 હજુર હુકમથીરે, હોનારું તે સેજે હશે ટીટોડી૦ ૧
 રામ પ્રગટીને રાવણ રાજ્યો, ને પાણિમાં બાંધી પાળ;
 સોનાની લાંઠાણુમાં લુટાવીને, વિભિષણુકર્યોરેજુપાળ;
 વીશે જુજ વાઢ્યારે, છેલ્લાં મસ્તક દસે. ટીટોડી૦ ૨
 પ્રદહાદજીની પ્રતિજ્ઞા પાળી, હિરણ્યાકસ્થપુ હણ્યો;
 નરસિંહ રૂપ ધર્યુંમારે નાથે, બ્રહ્માના વરને ગણ્યો;
 હરિથી સર્વે હેતુરે, ઉગરે નહિ ઉપાય કરો. ટીટોડી૦ ૩
 ગજધંટાનાંખીને ઇંડાં ઉગર્યો, પક્ષીની કીધી પ્રતિપાળ;
 મુકુંદ કહે મધુસૂદને મોટા, સમરો દીનદયાળ;
 બાળ મને લાધરે, હરિ હરિજનમાં વસે. ટીટોડી૦ ૪

૫૩

કપોતની કહેછેરે, કંથ માડ કહ્યું કરો;
 સીંચાણાનો બય છેરે, પારધીએ બાણુ બચો. ૨૬.

અહીંથી ઉડી અળગાં રહિયે, આ દેશતણ પરદેશ;
 મરમ વચન પીયુ મારાને માનો, લાજ નહિ લવલેશ;
 પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણુ રૂઢયે ધરો. કપોતની. ૧
 કપોત કંથ કહે કાયર, કામની, હોનાર છે તે હશે;
 શતરૂનું સાલ સેજમાં ટળશે, કર્યું કરાનું થશે;
 રૂઢયે હરિ રાખોરે, યુષ્મે કૃષ્ણ કૃષ્ણ હયરો. કપોતની. ૨
 અહિ ઉર્યો પારાધને પાયે, ખાણ છુટ્યું તે વાર.
 સીયાણાનું છેઝાયું સિર, કૃષ્ણ કરણી ધીરતાર.
 ભાવે ગુણુ બાખોરે, ભવજળ તને તરો. કપોતની. ૩
 તન તરવર પ્રાણ પાંખીડો, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે નાર,
 અહંકાર અહિનેજરા પારધિ, કરોધ સીયાણો નિરધાર,
 મુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રતુ નવ રાખો પરો. કપોતની. ૪

૫૪

માથે ઠાપી રહ્યો છે કાળરે, જાંધ તને ઢમ આવે;
 પાણી પહેલી બાધી લેને પાળરે, જાંધ તને ઢમ આવે;
 નથી એકે ધડીને નિરાધારરે, જાંધ તને ઢમ આવે,
 આતો સુપના જીવો સંસારરે, જાંધ તને ઢમ આવે. ૨
 અહ્યા એળે ખોયો અવતારરે, જાંધ તને ઢમ આવે,
 તારા માથે છે જમનો મારરે, જાંધ તને ઢમ આવે. ૩

તારા મનનું ધારયું થશે ધુળરે, ઊંધ તને કેમ આવે;
 ચાર તોલાં છે મણુમાં ભુલરે, ઊંધ તને કેમ આવે ૪
 ફરી આવ્યો છે ગર્ભમાં કાલરે, ઊંધ તને કેમ આવે;
 શોભ આવેલું થાય છે કથોલરે, ઊંધ તને કેમ આવે. ૫
 જોતાં જોતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઊંધ તને કેમ આવે;
 તારા હાપણમાં લાગી લાયરે, ઊંધ તને કેમ આવે; ૬
 કાંઠે આવેલું બુડશે આઝરે, ઊંધ તને કેમ આવે; :
 તારે કાળે કહે છે રૂપિરાજરે, ઊંધ તને કેમ આવે. ૭

૫૫

આભડ શેટમાં બુડયું બધું અંગરે, સાડ થાય શી રીતે.
 નથી નાહાતો ગોદાવરી જે ગંગરે, સાડ૦ ૧
 દેવ મંદીરમાં નથી કર્યા દીપરે, સાડ૦
 નથી કતો તું ટેલીયાની દીપરે, સાડ૦ ૨
 નથી ચપટી કરાવ્યાનો ચાલરે, સાડ૦
 ખાવા તોડે મદતના માલરે, સાડ૦ ૩
 દેવ દરશનનું નિત્ય નથી નેમરે, સાડ૦
 આખી પૃથ્વીના ઓહરી લીલા વેમરે, સાડ૦ ૪
 નથી વાપરતો દેવની દસુધરે, સાડ૦
 નથી વાપરતો વીપ્રની વસુધરે, સાડ૦ ૫

(૫૨)

નથી દીધાં તીરથમાં દાનરે,
નથી આપ્યાં અતીથી ને માનરે,
નથી કરતો તું અજાનિ ખેરાતરે,
રૂપિરાજની ન રાખી રૂઢે વાતરે,

સા૩૦

સા૩૦ ૬

સા૩૦

સા૩૦ ૭

પૃ ૬

જીવણડા આજ કે કાલે જાતું,
ઉડી જાયે રાખ થઇ તનુ આતું,
પડ્યાં જાણેપંખી તેતો પકડાશે.
કમળ ખીલ્યાં તેતો ખચીત કરમાશે;
જનમીયા તે તો જરૂર મરી જશે
ગયા બેને ગાદીપતિ ખાઈ ગોથાં,
પડ્યાં મુશ્કી આલ્યાં પંડિત પોથાં,
થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં,
ખમા ખમા કહેવાતાં પડતાં આખડતાં,
ચતુરંગી પુઠં દળ ચઢતાં;
બુઝો એનાં નામ હવે નથી જડતાં.
ગુણીજન જેના આગળ નીત ગાતા,
વળી એતો દેશમાં વખણાતા;
ત્રે તો ગયા કાળના પુરે તણાતા.

જીવણડા. ૮૬.

જીવણડા. ૧

જીવણડા. ૨

જીવણડા. ૩

જીવણડા. ૪

(૫૩)

નવા નવા પોથાક પહેરી નિકળતા,
મોઢોટા મોઢોટા મહિપતિને જઈ મળતા;

ખુદ એવા મળ્યા મચાણમાં બળતા. જીવલડા. ૫

કુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા,
ધમધમ કરતાં ધરતી ઉપર પગ ધરતા;

દીડા એતો નજરે દાઢડીઓમાં ઠરતા. જીવલડા. ૬

જેને ઘેર ગરબડ ત્રંબાણુ ગાજે,

વળી વાજાં છત્રીસ વેગળાં વાજે,

રાત્ર એવા જલતા એયા રૂપીરાજે. જીવલડા. ૭

૫૭

મનડા માન્ય સાચું છે મરવું.

ખીલ્યાં પાંદડાં એને નહીં ધટે ખરવું. રે મનડા. ૮૬.

પડતા ચહેમાં કંઈક દો વરસ પચીસે,

વળી ઢેટલાક તો વહી ગયા વીસે,

ત્રીયા મેલી ટળવળતી ઢાઈ વએ ત્રીસે. રે મનડા. ૧

ખુટે કાળે કંઈક અગાશીથી ખસીયા,

વશા ખપી પરદેશમાં કંઈક રસીયા,

હિંડા કંઈક દેહોત વીધધરે ડસિયા. રે મનડા. ૨

ખાગવખમાં સોધી લીધાં કંઈક બળીયે,

ફરયાં જાણે વાંદર ચોળાની ફળિએ;
 કાઠી નાખ્યા કંઈકના વંશ ઢાગળીએ.   ૩ મનડા, ૩
 ભળી ગયા ભોમી વિશે કંઈક ભોળી,
 હુડી ગયા કંઈક નારી આગે હુલેળી;
 જતા :હ્યા જાણે દિગંબર ઝોળી,   ૪ મનડા. ૪
 નીચું કરી કાંધ ન ઢાઈને નમતા,
 મહા અભિમાન અને અતિ મમતા;
 ભાળ્યા એતા સમશાને કાગડા ભમતા.   ૫ મનડા. ૫
 લખેશરી કરોડપતિ કંઈક લોકો,
 હુનો જેના હાથ માં હેમનો હોઠો;
 પેડી ગઘ એહવાની જાય તી પોઠો.   ૬ મનડા. ૬
 કદી નોય સુપનાની દોલત સાચી,
 કાયા માયા એજ રીને જાણો કાચી;
 રખે રૂપીરાજ કહે જુઓ રાચી   ૭ મનડા. ૭

—:૦:—

રણછોડજીનો શણગાર.

રણછોડરાયે સારો ધર્યો શણગાર,
 તમને નીરખું વારમવાર, રણછોડ

(૫૫)

તમારી શોભા અપરમપાર, રણછોડ.

તમ દર્શન અમો મ દીરમાં પેઠા,

નાહી ધોધ પ્રભુ બાજેઠે બેઠા,

શશુગાર લઇ સહ સેવક પેઠા;

પ્રથમ પહેલી ધોતી ધરાતી,

સારી સારી સુગંધી લગાવી;

અંધો અબેલી, બુદ્ધ, કેવડો ને ગુલાબછડો,

તે મેક અપરમપાર.

રણછોડરાયે.

જરડસીનો જમો પહેયો છે,

માથા ઉપર પાધ ધર્યો છે;

કસી કહેરો ને કાતરો ઘાલ્યો,

દામણીએ આડો આંકજ વાળ્યો;

હીરા માણેક મોતી ને મુક્તાકળ,

તે શોભે અપરમપાર.

રણછોડરાયે.

સુરતક ઉપર મુગટ ધર્યો છે,

કેટમાં આમરણ કઠો જડ્યો છે;

ચીસપટી માંહી પદ્મ પડ્યો છે;

કાને કુંડલને હળચીએ હીરો,

જેડાં, સાંકળાં, વેઢ, વીંટીઓને આબુઅંધ;

પાથે ઝાંઝરનો ઝમકાર.

રણુછોડરાયે.

કુલતુલસી, ગુંઝ કમળની માળા,

હાથમાં ગેડીને વાંસળીનાળા;

સારા શોભો તમેછો નંદલાલા.

પાનનાં ખીડાં ને દર્પણુ આપ્યાં;

ભાવ થકી એવે રૂપે દર્શનદે બો,

નીરખ્યાં એવા રહ્યમાં રેહજો.

ગુણુ ગાય તમારો દાસ.

રણુછોડરાયે.

સુદામાને બતાવેલી અકળ લીલા.

એક વખત વિકુલવર ચાલ્યા, ભાવમગ્ન ઉપર લાગ્યા;

ખાળ સ્નેહિ સુદામાને, મળવા માધવજી આવ્યા. ૧

સુદામાપુરિમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાપ્યું;

પવિત્ર પતિન સુદામાની, હરજીને આસન આપ્યું. ૨

સુદામા કહે છે નારીને, ચડાવ્ય ચુલે તપેલી;

રીઠ્ઠ સીઠ્ઠ ને નવ નીધ તે, આ હરીએ મને આપેલી. ૩

મુઠ્ઠી તાંદુલ લઈ માધવે, મને ધણો અહસ્થ કયો;

દળિદર હતું દાણા ન મળતા, તે દુખનો દિવસ હરયો. ૪

રામા રસોઈ કરવા બેઠી, શાક સામગ્રી ધણી;
 રાટલીની શેર કણેક બાંધિ, તેમાંથી અદ્દશેર વણી. ૫
 પ્રયારે સુદામા કહે સામને, શીઠ લુખ્યા બેશી રહીએ;
 રસોઈ તૈયાર થવા આવી, નદીએ નાહાવાને જઈએ. ૬
 એટલે ઉઠ્યા સામ સુદામા, એક એકના કર ઝાટ્યા;
 સ્વચ્છ ધોએલાં વસ્ત્રજ લીધાં, વાતો કરતા બેઠ્યાહ્યા,
 સુદામા કહે સુણો સામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવો;
 લોક વાન કરે છે મારે, અકળલીલા મુને બતાવો. ૮
 એક અકળલીલા જોવાને, મોહન હું મરૂ મથી;
 સામ કહે અકળલીલા, જોવામાં કંઈ સાર નથી, ૯
 સુદામા કહે મારે જોવી, એમ કરતા નદીએ આળ્યા;
 અકળલીલા હરજીવનજી, દેખાડવા દીલભાવ લાળ્યા. ૧૦
 સામ કહે સુણો સુદામા, મન તણો મુમત મેલો;
 આપારથી કુબડી મારે, પેલેપાર કાણુ જય પેહેલો. ૧૧
 એમ કહી મુમતે ચડીયા, પડીયા નદીના નીરમાં,
 તણલોકનો નાથજ ત્યાંથી જઈ હોમો સામીતીરમાં. ૧૨
 અકળલીલા નથી ઝાછી ન ઉતમ નટવર નાગરમાં;
 હરજીએ હડસેલી મેલ્યો સુદામાને સાગરમાં. ૧૩
 બે ઘડીકાએ બહાર નીકળ્યા, પંસ્તાવો મનમાં કરતા;

કયાં ગયું' ધરને કયાં છે ધનશામ, આંખે આંદુડા ભરતા. ૧૪
 ભારે જળજેઇ ભડકી ઉઠયા, ભજવા માંડયા દીનપ્રધુ;
 નદી મારી કયાં નાશી ગઈ, કયાંથી આવ્યો આસિંધુ. ૧૫
 આજળથી નહીં જાકજીવતો, કહી જુગદીશનું ધ્યાન ધયું;
 દામોદરને દયા ઉપજી, સાગર વચ્ચે ગામ કર્યું. ૧૬
 તેમાં મહેચ્છ ગનુબ્ય વસાવ્યાં, અવળી રીતી તે આલે;
 બ્રાહ્મણ શુદ્ર સર્વે સરખા, એક એકને કન્યા આલે. ૧૭
 તેવા ગામમાં ગયા સુદામા, નગરશેઠ સામા મળ્યા;
 બ્રાહ્મણ તમે ભલે પધાર્યા, કહીને સાથે લેઈ વળ્યા. ૧૮
 વીપ્ર કહે સુદામાપુરી, કહો શેઠ ઠેઠલે હશે,
 શેઠ કહે સુદામાપુરી. જતાં વીથ વરસ થશે. ૧૯
 વીસ દિનથી વહાણુ ગયાં છે, તે જઈને પાછાં આવશે;
 પછી તમને ઘેર પહોંચાડે, સાડ વર્ષે જવું ફાવશે. ૨૦
 સુણી સુદામા સંતાપ કરતા, કોને ઘેર જઈને રહીશું;
 પેટ પાપી દુલવાલાગશે, કયાં જઈને અનાજ ખાઈશું. ૨૧
 શેઠ કહે સંતાપ ન કરશે, સૌ તમારું કષ્ટ કાપુ;
 ખાત્રા પીવા કાઢના પેહેરવા, નેલેવાન માંદેર આપું. ૨૨
 મારે પેટ છે પવીત્ર પુત્રો, ને હઉં તમને કન્યા;
 સુદામા કહે લઉં શુદ્રની, થાય જતી અધરમ અન્યાય. ૨૩

ત્યારે શેઠ કહે આ ગામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ર સહુ સરખા;
 સધળે એકું અન રજવાતું જુએ ક્યાં મારશેવળખાં. ૨૪
 એટલે સુદામા અડળાયા ગામ લોક ગરદન ધાલે,
 સો વરસે ઘેર જવાતું અનંત ઉઠક વણુકેમ ચાલે. ૨૫
 અનંત ખાઈશું ને વટલાઈશું, પરણ્યામાં ચીત્ત પેહુ છે;
 નાતરહી સુદામાપુરીમાં ત્યાં બણવા કાણુ બેહું છે. ૨૬
 એવું સમજી કન્યા પરણ્યા, જુદું ધરખાર થઈ રહ્યા;
 પત્ની રાંધે પોતે જમે બ્રાહ્મણ બેગાબ્રાહ્મણ થયા. ૨૭
 સુદામાએ સંસાર માંડ્યો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
 પાટોયમાં એક અબળા સુદૃઢી તેણીસમશાન ગયા. ૨૮
 ઘણુંક માણસ ગયું મથાણે, મડદું છાડીને જુએ;
 જે નારી મુઠી તેનો નાથજી, આંખે આંસુથી રૂએ. ૨૯
 કાજ લાવી ચીતા ત્યાં ખડકી ચીંત્યામાં બહુ જીવ પેઠો
 નારીતું મુસ્તક ખોળામાં, લેઈને પીઠ બળવા બેઠો. ૩૦
 સુદામા બેઠ વિસ્મય પામ્યા, બળનારો મુરખ જવો;
 સુંદરી સાથે પુરૂષ મરે, આ અનર્થ અવળો કવો. ૩૧
 તે સુણીને સહુ જન બોલ્યા, સુદામા તું છે મતિયો;
 ગામન્યાલછેનારીપુઠે, સ્વામી હોય વે થાય સતીયો. ૩૨
 સુદામા કહે આલજ ખોટો, તેને તમે માન્યો ખરો,

કોઈ પુરૂષ બળે નહીં તેને કહેા બાઈ તમે શું કરો. ૩૩
 લોક કહે ન તોડીએ ધારો. બાંધીને સાથે લઈએ;
 સીધી રીતે બળે નહીં તો પરાણે બાળી દઈએ. ૩૪
 સુદામા કહે અરે શામળ, સર્વે મર્યા તે લોક નરશે,
 મારી પત્નીનો પંડ પડે તો મારે પણ બળવું પડશે. ૩૫
 એવો એવો સંતાપ કરતા મજતા શ્રી અંતરબમ્બી;
 હરી લીલાથી સુદામાની, પત્નિ પણ મરણ પામી. ૩૬
 સુદામાએ સખ દીડું ને, પોક મેઢી રડવા બેઠા;
 બહુ બેઠે મને બાળશે, કાઠીયો વચ્ચે જઈ પેઠા. ૩૭
 નમ્રતાણા ત્યાં લોકો અબ્યા, મડકુ ઉપાડયું હાથે;
 સુદામાને સોધી કાઢો, બળવાં સાડ દ્યો સાથે, ૩૮
 સુણી સુદામા થરથર જ્યા, ખુણે રહી આંખો ચોળે.
 લોકલઠીઆ લઈ લાકડીઓ, કાઠી કબાલા ખોળે. ૩૯
 ખુણામાથી ખોળી કહડયા, ખેંચીને બારણે લાવ્યા;
 હાથ ગ્રાફી હઠવા ન દીધા, તેડીને મશાણ આવ્યા ૪૦
 ચીતા ખડકી સહ લોક બે દ્યા, બાકી નહિ રહે વિત્યામાં
 પેઢેલેથી સુદામા સમજ, ખીર બે આ ચીત માં ૪૧
 સુણી સુદામા કરે સોસના, અગનીના બડા થ શે,
 કોણાં ઉઠશે પાણી છુટશે, દુખ પામીને જીવ જશે. ૪૨

અગ્નિ ન ખમાય ને જીવ જાય, જાત્યું બળવું નારસંગે
 તે કરતાં પડુ દરિયામાં, વેદના વ્યાપે નહીં અંગે, ૪૩
 જીવું વિચારી બોલ્યા, બળવાને તૈયાર થઈ છું;
 ઉમા રહો બાઇ મેલો મને એક વાર નાહાવા બઉં છું. ૪૪
 એમ કહીને છોતરી ચાલ્યા; જળમાં જંપાપાત કીધા;
 રનેહી સુદામા સામળિયે નદિમાં ખેંચી લીધા. ૪૫
 સુદામાએ ડોકુ કહાડ્યું એટલે હસ્યા વનમાળી;
 પ્રભુ કહે તમે છો પાછળ હું આગળ છું દ્યો તાળી. ૪૬
 સુદામા કહે શેની તાળી, ધણાં વરસ વહિ ગયાં;
 કૃષ્ણ કહે કે હમણા આંચા, નારી રાંધી રહિ હશે; ૪૭
 વીઠલ કહે વસજ પહેરો, રસોઇ શીતળ થઇ જશે; ૪૮
 સુદામા કહે શું બોલોછો, રસોઇ શેની શીતળ થઇ;
 પ્રભુ મશકરી કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ ગઇ, ૪૯
 તે કરતાં તમારું બોલ્યું, સત્ય હોય તો વાત કહું;
 એ વારતા કોને નવ કહેશે, કહોતો હાંસી કરે સહુ. ૫૦
 મહારાજ તમ સાથે સરત, કરિ પાણીમાં હું પડીઝા;
 કીનારે કેમ આંચો નહિ, સાગર જળમાં નીકળીઝા. ૫૧
 ત્યા સોદામણું નગર નીરખ્યું, બ્રહ્મબ્રહ્મી સૌ પ્રાણી;

હંચ નીચને ભેયુ ભોજન, અનીતી દુઃખની આણી. પર
 ત્યાં હું ગયો વિવાહ થયો, કુદ્ર જનના ધરમાં પેઠો;
 ખાનપાન સહુ સસરે પુરયું તેની પુત્રી વરી બેઠો. ૫૩
 ચોખ્ખા રહેવા મન ધર્યું પણ, અન્ન ઉઠકવણ ટળવળ્યો;
 નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંધી જમીને વટલાયો. ૫૪
 વટલીને ધર સંસાર માંડ્યો પાંચ પુત્ર તેનેજ થયા;
 તે વાતનેજહુ દિવસ વીત્યા, તેવારના શું ઉમા રહ્યા. ૫૫
 સુહાને શામળીયો બોલ્યા, જાણણુ તમારું બાવ્યું;
 ર્યો સીંધુ શાં સુંઠરી છેયાં, શું તમને સ્વપ્ન આવ્યું, ૫૬
 જગત છેને લવરી માંડી, ન બોલશે દુખશે ડાયું.
 સુદામા કહે સોગન તમારા, નહિ સ્વપ્ન એ છે સાયું; ૫૭
 શામ કહે સાયું હોયે તો, સંગ તમારો પરહરિએ;
 બ્રાહ્મણ જાતી બ્રહ્મ થયા, તેની તો સોબત કેમ કરીએ, ૫૮
 વીઠલ વઢે કહું વીશ્વમાં, ચાડી કરવા ચોરે ચડું;
 સુદામા કહે વાત ન કરશો, પ્રભુ તમને પાયે પડું, ૫૯
 તવ શામ કહે આલો સંચરીએ, તમારી નારી પાસે;
 મહારૂં કે તમારૂં સાયું સપણુ તે ત્યાં જણાસે. ૬૦
 લવરી માંડી ભાંગ પીધેલી, કહીને કૃષ્ણે કર આલ્યા;
 ગાંડામાં ગણી કહાડીને, સાથે લઈ મહોલે આલ્યા. ૬૧

ઘરમાં રનેહી સાથે પેઠા અકળલીલા બહુ પાછી;
 રામાની સોઠે જોઈ તો, નવટાંકની રાટલી બાછી ૬૨
 તેવું જોઈને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીલા;
 શામ કહે તમે સંસાર માંડ્યો તે સઘળી મારી લીલા ૬૩
 સુદામા કહે અકળલીલા, શું વખાણું મુખ થયી;
 ત્રીકમજી તમારી લીલા, સપને પણ જોવી નથી. ૬૪
 સુદામાજી બન્યા, ભક્ત જનને મન ભાવે;
 વ્યાસ વલ્લભ વાણી વહેછે, કૃષ્ણ કૃપા મળ્યાવે. ૬૫
 બુલણી.

ગાયો ચારીને ગોવિંદ ઘેર આવ્યા ને રાણા લેઉ
 વારી વારી
 ઘરમાં પેસતાં કાન ઉધાડાદીઠા, બુલણી ક્યારે વિસારી
 જો નંદના નાનડીયારે, ખમા મારા મનના મોહનજીરે;
 ખમા મારા તનના ત્રીકમજીરે, ખમા મારા પ્રેમના
 પાતળીયારે
 ખમા રાય રણછોડ રંગીયારે, નંદલાલ બુલણી ક્યારે
 વિસારી ૧
 રૂવે રૂવેને કાન રૂદન કરે ને લાવી બેસાડ સામે આટે;
 એરે બુલણીને કારણેરે, કાન મંદિરીયામાં લોટે, જો
 નંદના નહાનડીયા જો નંદના. ૨

(૬૪)

સાવ સોનાની સોએ મંગાવું, ને રૂપલા ઢેરા ધાગા;
ખાંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો, કહાન કુંવરના વાધા.

ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૩

એરે ઝુલણીમાં કાંઈએ નથી પણ જડીઆંછમાણેકમોતી;
એરે ઝુલણીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં બેતી;

ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૪

જરકથીનો જમો શીવડાવું, ને ઉપરશીવડાવું કાનટોપી.
છાનો રહેને મારા કુંવર કનૈયા, કાલ પરણાવું ગોપી;

ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૫

દ્વારકાથી પ્રભુ ડાકેર આવ્યા; ને ડાકેર કીધુંછે કાશી;
મધરાતે મથુરાથી નાઠા, મારી છે પુતના માસી.

ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૬

રૂપીઆ તે ગજનો મશરૂ મંગાવું ને બખીયા દેવરાવું
રામ રાતા;

ગાય શીખેને સાંભળેરે ઝુલુ ગાય જસોદા માતા

ઓ નંદના નહાનડીયારે. ૭

ખમા મારામનનામોહનજીરે, ખમામારાતનનાત્રીકમજીરે
ખમામારાપ્રેમનાપાતળીયારે ખમામારાયરણુછોડરંગીલારે

ઓ નંદલાલ ઝુલણી કયાંરે વીસારી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

કવિ

શ્રી ગુરૂ ગોવિંદને હું નમું, પ્રેમશું લાગું પાય;
આરાધું અવિનાશ એવા, અનાદિ નિરજન રાય.
આદી નિરજન અકળ સ્વરૂપ, રામે લીલાં રમવા રૂપ;
સૃષ્ટિ નીપાવા થઇ મનસાય, સુભટ થઇ પેઢયા જળમાં.

જે જે વૈકુંઠરાય. ૧

હરી જળમાં પોઢયા સહી શેન, નાગ ઉપર તે બય;
નારાયણની નાભી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રગટજ થાય;
બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચેપુત્ર પાવન;
તણ કન્યા બે પુત્ર વીજ્યાત, પ્રિયવરત ને ઉત્તાનપાદ

જે જે વૈકુંઠરાય. ૨

ઉતાનપાદ નર નીપન્યો, રાજ રૂપ નિધાન;
રોજને બે સુંદરી, તેના સુરતી સુમતી નામ;
સુરતી ઉપર નહીરે માન, તેના ધ્રુવજ એક સંતાન;
સુમતિ ઉપરછેધણુ હેત, તેના કુંવર ઉત્તમ એક. જે. ૩
ઉત્તમ ઉછરે બેસાર્યો રાયે, સભામાંહી એકવાર;

પુત્ર લડાવે પ્રેમશ્રુ' રાણી, હૃદયે હરખ અપારં
 હરખ ન માથે હૈડામાંય, ધ્રુવજી રમતા આવ્યા ત્યાંય;
 ઉછંગ્યેસવાક્રીધાં મન, અપરમા કહે કઠણ વચન.જે. ૪.
 સુમતી.

અપરમાએમ બોલ્યા હુંડા, એ સુખ તુજને ક્યાંથી:
 અભાગણીના પેટતણા તું, જાને અકરમી ઇહાંથી.
 ઇહાંથી જઈ વનમાં તપ માંડ, હરિ જાજને કાયા છાંડ;
 ફરી જન્મલે મારે સરીર,તો તને રાજ અપાવીશંવીર. જે. ૫
 વચનો વનિતાનાં સાંભળી, ઉતર્યો મહોદાનો રંગ;
 સભા તે સઘળી દેખતાં, ધ્રુવજી થયા મન ભંગ.
 મનભંગથઈ નાંખ્યો નીસવાસ, રેતા આવ્યા માની પાસ,
 માથેચાંધ્યાફીયા સાથ, કહોકુંવરકાણેકુહાવ્યા આજ. ૬
 ધ્રુવ.

આજ સભામાં માવડી, બેઠો ઊત્તમરાયને ખોળે,
 ઉછંગ બેસવા હું ગયો, ત્યાં અપરમા એમ બોલે,
 અપરમા કહે અભાગણીકેરા, સુખ માગેતો વન જાઓ વેલા;
 ફરીજન્મલેમારેસરીર,તો તનેરાજ અપાવીશંવીર. જે. ૭
 સુમતી.

વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હૃદયે મ ધરીએ દુઃખ;
 પુરણ પુન્ય કીધાં હશે ત્યારે, તે ભોગવે છે સુખ.

સુખ આપણને ક્યાંથી વાલા, નીચ મધર્મ કશા નથી પાળ્યા;
 નથી સંતોષ્યા જોગીજતિ, તપતીરથવૃતક્રીધાં નથી. જ. ૮
 નથી સંતોષ્યા સાધુને, નથી આપ્યા વિપ્રને દાન;
 ઝોછાં કરમ જ્યાં આપણાં ત્યારે, ક્યાંથી રાયનાં માન;
 માનભોગવે ઉત્તમ નિત્ય, દત્તવિના કયમ પામીએ વિત;
 જો દોય ઈંદ્રાસનનો ખપ, તો કુંવર જઈ માંડોતપ જ. ૯
 તપ માંડ્યું બ્રહ્માજીએ ત્યારે, પામ્યા પદ્માસન;
 સેવા ક્રીધી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટ્યા નારદ મુન્ય.
 મુનીએ માંડ્યો મોટો જગ, તપતીરથવૃત થયા સુભાગ;
 જોકરીએ શ્રીહરી પ્રસન્ન, તો અમાગીયાં ટળીએ તન. જ. ૧૦

ધ્રુવ

તને અમાગણી હું ટાળું મા, છુરે તમારો તન,
 વનમાં જઈ વેગે કરીને, સુખ સંભારું નહિ અન્ય.
 સુખ સંભારે સાલે જહ, વીશંભરે પરદીયો દેહ;
 હરી મળેતો તાપ ઝોલાય, નહીં તરપ્રાણ તજુરે માય. જ. ૧૨

સુમતી

માતાને આશુ આવિયાં ને, અંતરે ઉપજી દાઝ,
 રાજાએ મને પરહરી, કુંવર તું કરે છે તાજ.
 તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વછુડી મગલી જેમ,
 જળાવના જેવી માછલી, મારા પ્રાણજલે ટળવળી જ. ૧૨

(૬૮)

ધ્રુવ

ટળવળ મારે માવડી તું. હવે દુઃખનો આવ્યો અંત,
બીજ રોપવીય સુખનું, તેને ફળ લાગશે અનંત.
અનંત કરુણ કરશે હરી, આપણી આશ પુરશે ખરી,
એ છે અનાથનોરે નાથ, તેને ભજવા બકરે માત. જ. ૧૩

સુરતી

વળી માતા એમ ઉચરે, કુંવર પાંચ વરસનો તન,
બીજુ બાળક એકે નથી, કેમ હું વાળું મન.
કેમ મોકલું વનની ગાટ, કહેતાં મારા હૈડાં કાટ;
આંખની આગળરહેને બાળ, ઘેર બેઠા બચ્ચે ગોપાળ. જ.

વ

ઘેર ગોપાળ ન પામીએ મનમાં, મોહ ઉપજે માય,
ખાતાં પીતાં પહેરતાં માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે મહારાજ;
વનમાંજઈવહેલો અવીશ, માતાદો મુજને આશીષ, જ.

સુરતી

આશિષ દે છે માવડી સુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ,
મસ્તકે રક્ષા માવની, કંઠે કૃષ્ણ રક્ષા બાણ.
કંઠે કરજે કૃષ્ણ રક્ષણ, ગિની આગળ નારાયણ;
કટીકેશવપુરૂષોત્તમપાય, એવી આશય દે છે માય. જ. ૧૧

(૬૯)

માને આંસુ આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
મારી જીભે કમ કડું વળી, વનમાં રિયરો વીર.
વીર વચન કાને નવ ધરશે, તપ કરતાં માયા નવ કરશે;
તપથી તમને મળશે હરી, વીગ વીગ વેગે પધારજે ફરીજ. ૧૮
કવી.

ફેરા ફરિયો માતનેરે ફરીને લાગ્યો ચાલું;
આજ્ઞા માગીને સચરોઈ, વરિને શુકન.
શુકન મળી સવત્સી માય, સુવાસણિ બેકું બરિ બય;
વરકન્યાપરાણને વળ્યાં, વેદબળતાં વિપ્રજ મળ્યા.જે. ૧૯
મળ્યા શુકન સહુ હરખતાં, ધ્રુવ નીકળ્યા નગર બહાર;
આગળ બતાં દેવજીને રે, મળીયા બ્રહ્મ કુમાર.
બ્રહ્મકુમાર ભગવાનનેચહાતા, હરિચુલગતાવેલુસુવાતા;
કરજોડી કહે છે છુપતન, કામા કરોતમેનારદુન્ય જે. ૨૦
ન.૨૩.

નારદ દેહે શીઃ બઝોછો, શું તમારે કામ;
કે છુ તમારાં નાતપીતાને, શું છે તમારું નામ.
દેવ.

મારું નામ છે દેવ નીરખાર, મારા પીતાને બે છે નાર;
રાવડુ રાણામેડસોરંગ, ઉત્તમને તેડયો ઉછંગ. જે. ૨૦
ઉછંગ બેસવા હું ગયો મારિ, આંત હઠયાની ખોલી;

દ્રષ્ટીએ મુજને કેળીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
 અપરકહેઅભાગણીકરા, જેમુખવાછેતોવનખજોવહેલા.
 ફરિ જન્મ લેમારે પેટ, તોતનેરાજ અપાવીશનેટ.જ. ૨૨
 નેટ નાર કેમ ભોગવું. એને આપ્યું ધન;
 સ્થા સધળી દેખતાં, મને છીધાં કઠણ વચન.
 કઠણ વચન તે કેમ વિસરે, લોઢાસમ હોય તો નીસરે;
 ખડગતણેતોસહિયેધાય, પણ એવાબોલસલાનવખય. જ.

નારદ.

ભરે ઘેલા અત્યારથી તું, એવડો શો ધરે કાળ;
 માન કુમાન શું તાહરે તુંતો, પાંચ વરસતું ખાળ.
 ખાળકને શા ધરવા બોલ, ખાઓ પીઓ ને કરો કલોશ;
 અપરમાનાં એવાં હેત, વિચારીને વાળો ચેત. જ. ૨૩

કરવ.

મિત્ર તે કઈ પેરે વાળીએ, બોલાવ્યો નહિ ખાપ;
 કસાયમાં લેખ્યો નહિ હું તો, તે ઉકણું છું તાક.
 તાપકુંવરનવઆણિયેરતી, સુખદુખનું કાઈ સરીગત નથી;
 હરિયેનીરમ્યુંતેમજહોય, કર્યાકર્મછોડાવેનહિધાય.જ. ૨૪
 હો કાળેવૃદ્ધિ હાણુ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
 અણચીતવ્યું જે આવી મળે, તેનો ધર સંતોષ.

સંતોષી કુંવર ઘેર પધારે, અપરમાના બોલ વિસારે;
જ કુંવરતારાળાપનેકહું, રાજઅપાવુંનેમાનેસહુ.જ.૨૫
૬૩વ.

સભામાં શું દેખાડીયે, સહુકામાં વળી નાક;
સભામાં જ્યારે શોભશું, મન પુરશે અણીલાખ.
રાખ લાખેણી કરશે હરિ, ત્યારે મંદીર આવીશ ફરી;
તપકરતાજેહરિનહિ મળે, તોમુજપ્રાણતણશહું મળે.જ.૨૬
નારદ.

બળ ધીધે હરી નહિ મળે માનો મારા તન;
જન્મ થકી જોગી દેહ દમે, સ્વપ્ને નહિ દરશન.
દર્શન તમને કેમ આપશે, વન જઈને વિમાસણ થશે;
વાધ વડ વનમાં બહુ હશે, તે દેખીતુજતનધુજશે.જ.૨૭
જશે ચીત સંસારમાં ત્યારે સાંભળશે રંગભોગ;
હુખ તરસ જ્યા લાગશે, ત્યારે કુંવર મુકશે જોગ.
ધ્રુવ.

જોગી રૂપી નાહ મુક સ્વામ, મન ઇંદ્રિયો રાખીશ કામ;
મેરૂચળે પણ ચુકુંનહિ, રૂપીજી તમ પરતાપે સહિ.જ.૨૮
નારદ.

રૂપી કહે તુ નીસર્યો ત્યારે, જાને મધુવન માંય
જમુનામાં નાંહીને, તપ આદરજે ત્યાંય.

(૭૨)

ત્યાંજઈ કરજે અલપાસન, જળપત્રને ફળ પ્રાપ્તન;
વળીતુભજજેહરીનું નામ, સ્વરૂપસમરજે શ્રીધનશ્યામ જેરહ
શ્યામને શીશ યગદછે કાને, કુડળ મકરાધાર;
કોટે કોસ્તુભ કટિમેખળા, પય નેપુરનો ત્રયુકાર.
પાયપદમશંખ ચક્રને ગદા, એવુ સ્વરૂપ સમરજે સદા,
કાનમાં અક્ષરકહું છું જેહ, દ્વાદશઅક્ષરમણુજેએહ, જી. ૩૦

કવી.

એ કરતાં ખટ માસમાં તુજને મળજો વૈકુંઠનાથ,
આશીર્વાદ રૂઠિ દાસને, મસ્તકે મુકયો હોય.
હાથજોડી ધ્રુવ લાગ્યો ચરણુ. આજ્ઞા માગી ત્રિયર્યો અરણુ,
એહ કયા રહિ એણે કામ, રૂપિયધાર્યાં રાયને ગામ. જી. ૩૧
મુનિ આગ્યા મહારાજપે, જોવા રાયતણું સુખ મન,
માત દિવાં પ્રજાપુત્રને, વળી અપ્યાં આમન.
આપ્યાં આસન બેઠા રૂપિ, આરા ઉત્તમ તાતને વશી,
આચારેરૂપિસુખનાં રાજ, ધ્રુવ વિના ચીંતા અતિઆજ. જી. ૩૨
રાજી.

આજ સખામાં રૂપિજી મ.રે; ઉત્તમ ખોળામાંય;
ધ્રુવજી હોય તો આ વધે બહુ. ઉછગની શોભાય.
છાછંગે બેસવા ધ્રુવજી આગ્યો, તેનેતો મે નવ બોલાગ્યો;

શ્રીનેવગંસેત્રિસયુઁબાળ, અપરમાએદીપીગાળજે. ૩૩

રૂપિ એ વચન નસયો, વિરો ગયો જે વન;

વનમાં વાઘ વરૂ હશે, તેને દખી ધ્રુજસે તન

તન ધ્રુજશે તડકે ટાંકે, મંદિરમાં માલનો લાડે;

વાયુવૃદ્ધિએમસહેશે કુમર, એની કાયાએકામળ સારજે ૩૪

કામળ પટકુળ પહેરતો, કેમ આઢશે અગત્યમં તેહ;

મુસ્તક ખાંધતો મોળીયું, કેમ જટા રાખશે એહ.

એહ આનંદે હરનો કરતો, ઘોડાની અસ્વારી કરતો;

ઝંઝામાં કેમ સુશે બાળ, એની સજ્યા અડિ છેમારજે. ૩૫

સારાં અન્ન આરે ગતો, તે કળ પત્રો કેમ ખાશે;

પાણી પીતા પળે પળે, તે જળવિણુ કેમ રહેવાશે.

તેની વતી રહેવાશે કેમ, તેહ વિના હુહુ દાણું એમ;

શુદ્ધવિનાનો થયોચરીર, ત્રિસરનો નથી તેહજવીરજે. ૩૬

વળીવિરો અહીયાં આવતો, રમતો રગ અપાર,

સખ તરસ જ્યારે લગતી, સુખડી માગતો સાર.

સારી સુખડી સુંદર મેવા, કાલુ કાલુ બોલતો લેવા;

તેણે અમને કીર્તી તાજ, પુત્રવિતા શું કરવું રાજ. જે. ૩૭

શું કરીયે વડીલાહેબી, ચિત્ત કરતુ નથી કોઈ કામ,

શું કરીયે આ રાજને, શું કરીયે ધન ને ધામ.

ધન ગયું અમારું આજ, પુત્ર વિના સહુ સુનો સાજ;
પુત્રવીનાહુંકુર્બાન દુઃખી, મારા પ્રાણ જશે રે રૂપી જ. ૩૬
નારદ.

રૂપી કહે તમે માં રૂપો, મને મળ્યું હતું તે ખાળ;
આસીરવાદ દેઘ મોકલ્યો, બજવા શ્રી ગોપાળ.
ગોપાળ બજશે દીવસ થોડે, કુંવર ઘેર પધારશે ઠાઠે;
માંડોરાજ્યને છોડાદુઃખ, એવું કહીનેવળીયારૂપ.જ. ૪૦

કવી.

રૂપી ચરણે લાગીને ધરવ, વીચર્યો વન મોઝાર;
મધુવન પોચ્યો પ્રેમથી, છીધો ત્યાં જહ તપ વીચાર;
ત્યાં જહ માસ છીધા ઉપવાસ, બીજમાસે કળકંઠપ્રાસ;
ત્રીજ માસ છટે દીનએમ, ચોથે માસેજળનાં નેમ.જ. ૪૦
નેમ ધરીને નેહથકી બજે, ઇશ્વર આચરણ ચરણ;
પાંચમે પ્રાણજ રૂપીયા ધરવજ. ઉભા રહ્યા એકચરણ.
ચરણ ચતુરણજ ચીતમાં ધર્યા,
દ્વાદશ અક્ષર મનમાં બણ્યા,
એમ કરતાં વીત્યા ખટમાસ,
રૂપીયામાં જોળખ્યા અવીનાય જ.જ. ૪૧
અવીનાશીને જોળખીયારે, એમ ઉભો રાજન;

પૃથ્વી લાગી ડાલવા ત્યારે, 'ડાલ્યું' ઇંદ્રાસન;
 ઇંદ્ર અમર સૌ એકઠા થયા; વેગે કરી વૈકુંઠ ગયા;
 જઈ કેશવને લાગ્યા પાય, મધુવન । કાઠકપ્ટે કાય.જે.૪૨
 દેવતા.

કાયા કથી વંશ રાખવી એ, ઇંદ્રી મન અચેત;
 અચરત એતો અતી ધણું, એમ બોલ્યા અમર ધરીદેત.
 અમર રહે અમને બીકલાગી, રખે લીધે ઇંદ્રાસન માગી;
 વિષ્ણુ

વિષ્ણુ કહેસાંભળસુરપતી, રાન્યભોગએ ઇંદ્રછતો નથી, ૪૩
 નથી ઇંદ્રછતો સંપતીને કે, નથી ઇંદ્રછતો સુખ નેહ;
 ચરણધર્યા ચીતે મારાં; કાણું અળગો ન મુજથી એહ.
 મુજ યદી અળગો નહિ, એણે હમી છે પુરણ કેહ;
 સદા સ્મરણ રાખેછે માઈ કહેજીએનેકેમવીસાઈ જે. ૪૪
 વીસાચો વીસરે નહિ એને, આપીશ અવીચળ અર્થ;
 નામ નહિ લેતે તમતણું, તમે કાંઈ બીહો છો વ્યર્થ
 કવી.

ઇંદ્રતણી આસના વાસના કરી, સુરસ્થાનકે મોકલ્યા ફરી;
 ગઈડે ચઢી આલ્યાં શ્રીહરી, વનમાં આવ્યા વેગે કરી ૪૫
 કયો નાક ન્યારેશખનો, ત્યારે ધ્યાનમાંથી ધૂવ નભ્યા;
 નેચભરી નીહાળીનેર; પ્રેમ મું પાયેલાવ્યા;

(૭૬)

પ્રભ કરી પ્રણામ્યા નાથ, હરીએ મેલ્યો અસ્તક હાથ,
નીર્મળવાણી હવી પ્રકાશ, રતુતીકરે કર બેઠી દાસજી. ૪૬.

ધ્રુવ.

દામ દયાળને વીતને તમે, સર્વ જગતના જીવ;
અકળ તમાની ગતી છે ન્યારી, અકળ તમારું રસપ.
રસપ તમારું જલ, ગણતાં પાર ન પામું તેહ;
સઘળીવાતે છો તમે શ્યામ, પ્રાણીમાત્ર કરે પ્રણામજી. ૪૭
પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સારંગપાણી હોય;
અદ્ભુત શક્તિ આપની, તારો પાર ન બળે કોય;
પાર ન બળે કોય લગાર, હું કેમ પામીશ તોરો પાર;
એવું સુણીહરખ્યા નરહ, કંવરકાંઠે એકમાગ્યતું વર. ૪૮
વર કેમ માગું વીડલા, હું તો કરીશ તમારી સેવા;
વીષય ભોગ સંસાર છે એતો, સુપનાના સુખ જેવા.
સુપના જેવી કાચી કાચા, સસારની શી ધરવી માયા;
માયામાં ન મને મોકલો. વાહીને ન કરો વેળા. જી. ૪૯

વિષ્ણુ.

વેગળો વીના દણું ન રૂં, વળી તું વહેલો આવીશ;
જે દળ દુર્જન દેવને રળતું. તે દળ તું પામીશ.
તે દળ તુજને આપુ આજ, સંસારમા તારીનરહેલાજ;
લોક કહે રમીને મુવો, સ્વમનોમાંથી પડ્યે બુઝવો. ૫૦

પડયો સ્વજનથી જીજ્ઞવો ત્યારે, સુરતીને દુઃખ થાય;
 ઘેર બને વીરાતું તારી, વાટે જીવે છે માય;
 માનેપાપનાઈદુઃખકાપો, ઈર્હાથીજઘ સૌને સુખઆપો;
 મારી આજ્ઞા પાળજ આજ,

છત્રીસ હજાર વરસ ભોગવ રાજ. જ. ૫૧
 રાજ્ય ભોગવી તું આવજ, તને મોકલીશ એક વીમાન;
 તેમાં બેશી તું આવજ, 'તાડ' થશે જગતમાં બધું.
 બધું જગતમાં થાશે રાય, વેણે વધશે તુજ મહીમાં
 કવી

આપી વચનવળ્યાગોપાળ, જમુનાજીમાં નાહું બાળ જ. ૫૨
 બાળકને મારગમાં બતાં, ઉપજ્યો મન વીચાર;
 જે કૃણ દુર્લભ દેવ ગણે તે, મને મળ્યા મોરાર,
 મળ્યા મોરાર પણહું નહિ ફાળ્યો, હરીમજીને માયા લાળ્યો,
 આગળડીજી કહેતા એમ, તમને ત્રીકમ મળશે કમ. જ. ૫૩
 મુજને ત્રીકમજી મળ્યા, મેંતો જાત દીધા ફોક,
 ફરી જમ્મું સંસારમાં મને, હસશે ફરીજન લોક.
 લોક કહેશે એની બુદ્ધિ થોડી. રત્નઆપીને લાળ્યો ઢોડી,
 પણ એક જ ચહું મોટો લાળ્યો, હરીનાંદર્શનકરીને આળ્યો જ.
 લોકો.

હરી દરશન કરીને આળ્યોરે, રાય તમારો તન,

(૭૮)

જા.

હું દુખીઆને શું હસો છો રે, તમે તે સર્વે જન,
દુખીઆને શું હસવા સાચા,વને ગયા કેમ આવે પાછા,
વન ગયે થયા ખટ માસ, તે કુંવરનો શોવીશ્વા. જ. ૫૫
કવી.

હર ન વીશ્વાસ આવ્યો ત્યારે, આવ્યા નારદ મુન્ય,
નારદ
હરન કરીને આવ્યોરે, રાય તમારો તન.
રાય તમારો તન ધણું જીવો, એકુળમાં પ્રગટયોછે કીવો
કવી

વચન મુણી રીઝયા નરપતી,
વળતી વધામણી આપી અતી જ. ૫૬

વધામણીમાં આપ્યા રૂડા, રાયે એકાવળ હાર;
રથે બેસીને સંચરીયાને, સાથે મુત બે નાર.
નારીને શીરે મુવર્ણ ગ્રારી, ભેટ બલી લીધી છે ભારી
રાય રથેથી જિતર્યા, જ્યારે પુત્રે પરણામ્યા તેવારે. જ. ૫૭
કવિ

પ્રથમ પરણામ અપરમાને, તેં ભેટાડયા શ્રીપત્ય;

સુમતી

વળતી માતા એમ બોલ્યાં તું, વાણી બોલ્યો સત્ય.
વાણી બોલ્યો તે સત્ય સહી, આપણી આસા પુરણું ચઠ;

સુરતી

વીસ હું બેતી હતી વાટ, તેં માળ્યો ઉચાટ. જ ૫૮

કવી

ઉચાટ મનનો ટાળ્યો કુંવર, તેડ્યો આનંદ ભેર;

હેતનાં આંસુ આંખ્યાં ત્યારે દુધની ચાલી સેર.

સેર ચાલીતે કુંવરે પીધી; માતાએ ધણી આશીસ દીધી;

સુરતી

ધણા વધ જીવોરે તન; તમે ક્યાં છે કુળ પાવન. જ- ૫૯

પાવન કરીયાં કુળ આપણાં વંશે વધાર્યાં નામ

મહીમા વધાર્યો જગતમાં; તેં ભજીને શ્રીરામ-

કવી

રામ ભક્ત તડકામાં દીઠા ઉતમે ત્યા છાંયડા દીધા;

બંનેભાઈનીપોતીરળી હેતનાં આંસુ આંખ્યાં વળી જ. ૬૦

વળી રોપાંખ્યા પારણા આગળ ઢળના થભ;

અક્ષત અંકુર કુમકુમને જળ ભરી ચડાંખ્યા થંભ,

કુંળ ઉપર અક્ષત લખીયાજ, ધ્રુવને અવીચળ હોબેરાજ,

દોલદહાભાભેરીનાઢ, ધ્રુવ પધાર્યાનીજ પ્રાસાદ. જ ૬૧

પ્રાસાદ માંહી પધાર્યા ત્યારે, હરખ્યો સધળો સાથ;

ભાવતાં ભોજન પીરસ્યા ત્યારે, કાઢી વીવાની વાત.

વીવાઢ દીધો અહંદ્યા સાથે, પ્રેમે કરી પધરાંખ્યા નાથે.

ઈંદ્રની કુંવરીનેરાજ કુમાર, ધરૂવજીપરણ્યાખીજીનાર, જે
 નારી સથે રમે રમે, સુખમા કાઢે દંત;
 રાજએ વળી તેને આપ્યું, પોતાનું આસન.
 આસને બેઠા ધરૂવજી બણે, વરતાવી પોતાની આણ.
 શાસ્ત્રપ્રમાણકરીનીરધાર, વરતાવેવરણાશ્રમચાર જે, ૬૩
 વણાશ્રમના ધર્મ બધાને, સમજાવે બણ;

ધરૂવ

આપ આપના ધર્મ પાળીયે, જે લખ્યું હોય ગીર્વાણ.
 ગીર્વાણ શાસ્ત્ર બણેરે પ્રજા, આયુરૂં આંધવા ક્ષત્રીધરમ;
 વૈશ્યને કરવાખેતીવેપાર, શૂદ્રને સેવાનો અધીકાર. જે ૬૪
 સેવા તો સવળી વણને, હરી બળે નીત્ય;
 વરણુ ધરમ સૌ પાળીએ સાચું બોલીયે તે શુભ રીત.
 સાચું બે લી સંતોષ વાળીએ, મોહમાયા સત્વરટાળીએ;
 ન કરો કુડ કપટ અન્યાય, એટલી શીખામણુદેશાય ૬૫

કુંવી

છત્રીસહજરવરસ વહી ગયાં, ત્યારે. આવ્યું વીમાનપાસ
 વૈમાન બેસીને સંચર્યા, ધૃવજી ગયાઆકાશ.
 આકાશમાં ધૃવ બેઠાજઈ; અવીચળ પતો પામ્યાતહી,
 જે ગાયે ધૃવનું આખ્યાન; તતો પામે અવીચળ સ્થાન
 જે જે વૈકુંઠરાય. ૬૬

(૮૧)

૬૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રીહરી. મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી;
 આવો દાવનહિઆવે ફરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી.
 મનુષ્યા દેહ કુર્લમ તને આપી કૃષ્ણએ કરુણા કરી;
 ધન દોલતને માલ ખબના, બેઠો કચેરી ભરી. મુરખ.
 હજુ મુરખ તને લાજ ન આવી, ખાઈશ જીતીઓ ફરી;
 તું બણે મારી સાથે આવશે, અકલ તારી ખરી. મુ.
 કળજીગમાં કારણ કીર્તનતું, સહેજે ગુણકા તરી:
 મરવાનો ભય નથી રાખતો, ડગ નથી ભગતો ડરી. મુ.
 ચંચળ ચપળ નેત્ર તમારાંને, શીરપર મુગટ ધરી;
 હયા પ્રીતમ ભજ ગોવર્ધનધર; ભવસાગર બ તરી. મુ.

૬૨ (કૃષ્ણજીના હરા અવતાર.)

કૃષ્ણ કનૈયાને જઈ મળોરે,
 હરી હૃદયાના હાર મારા બહાલા;
 પહેલે રૂપે શ્રીહરીરે,
 ધર્યો મચ્છા અવતાર મારા બહાલા,
 શંખાસુરને મારીયોરે,
 આપ્યા બ્રહ્માના વેદ મારા બહાલા.
 બીજને રૂપે શ્રીહરીરે.
 ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા બહાલા.

કૃષ્ણ-

કચ્છે સાગર ડોળીઓરે,
ચૌદ રત્ન કાડ્યાં બહાર મારા બહાલા. કૃષ્ણ.

ત્રીજેને રૂપે શ્રી હરીરે;
પૃથ્વી દાંતમાં ધાલી લાવીયારે,
ગર્ભતી રસાતાળ મારા બહાલા. કૃષ્ણ.

ચોથેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધર્મો નરસીંહ અવતાર મારા બહાલા;
હીરણ્યાકશ્યપને મારીયોરે,
પ્રહ્લાદની કીધી સહાય મારા બહાલા. કૃષ્ણ.

પાંચમે રૂપે શ્રી હરિરે,
ધર્મો વામન અવતાર મારા બહાલા;
બળી પાતાળે ચાંપીઓરે.

આપ થયા છડીદાર મારા બહાલા. કૃષ્ણ.

છઠેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધર્મો કૃશ્ણરામ અવતાર મારા બહાલા;
કૃશ્ણરામે કૃશ્ણી કૃશ્ણીરે;
કાથ્યા સહસ્રા અનુનના હાથ મારા બહાલા. કૃ.

સાતમે રૂપે શ્રી હરીરે,
ધર્યો રામ અવતાર મારા બહાલા;

રામે તે રાવણુ શેળીયોરે,
દેવોને ધીધુ' સુખ મારા બહાલા.

કૃષ્ણ.

આઠમેને રૂપે શ્રી હરિરે,

ધરથો કૃષ્ણુ અવતાર મારા બહાલા;

કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે,

આપ્તુ' ઉચ્ચસેનને રાજ મારા બહાલા;

કૃષ્ણ.

નવમેને રૂપે શ્રી હરિરે,

ધરરે બુદ્ધા અવતાર મારા બહાલા;

દશમેને રૂપે શ્રી હરિરે,

ધરશે કલંકી અવતાર મારા બહાલા.

કૃષ્ણ.

કાલી'ગાને મારશેરે.

કમળા કરા કંથ મારા બહાલા.

કૃષ્ણ.

૬૩

હું તો તને વાડરે, આવીને તે શું ક્યુંરે,

હરી હિરે ખોયો, ને વહોર્યો સંસાર;

હૈયું તારું કુટ્યુંરે આખે થયો આધિજોરે,

વિસારીને મેલ્યારે દિન દયાળ

હું તો.

મારા સારા મુરખરે, બુદ્ધિ તારી ક્યાં બળીરે;

માથે તો બમતો ન લીઠો કાળ,

અપાંટાને હાંક્યારે, તે તો બધા ગામનારે;

વિચારી ન બેયુંરે સાર અસાર. હુંતો.
 મનુષ્ય જન્મરે મેળયો તેં ધુળમરે,
 હંસા ઉપર ધાલી હામ;
 જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
 તારી માની કુખે ન દીધો ડામ. હુંતો
 સર્ગા ને કુટુંબીરે, બુડાવાને સૌ મહ્યુરે;
 તરવાને ત્રોકમ નામ સંભાર;
 ચટકો તને લાગે તો ઝટપટ ચેતજરે,
 હવેથી તું ગાફલ ન રહીય શુમાર. હુંતો.
 ડહાપણુને ડોળ્યુંરે, સ્વાર્થ સાથમરે,
 પરમાર્થની ન બહી પેર;
 રણછોડ કહે છે રે રાંડના ચેતજરે,
 વહી ગયો લોભે નદીની લહેર.

૬૪

નહીરે વિસાડું હરિ,
 અંતરમાંથી નહીરે વિસાડું હરી;
 આડે માર્ગે જાતાં ને વળતાં,
 અમુલ્ય વસ્તુ જડી. અંતર.
 નદી જીમનાનાં જળ જરવાને બતાં,
 શીરપર મટુકી ધરી. અંતર.

(૮૫)

પીળાં પીનામ્બર જરકસી બામા,
ઢસરી આડ કરી.

અંતર.

મોર મુગટ ને કાને કુંડળ,
મુખપર મોઁલી ધરી.

અંતર.

રાણી રૂક્મણીના મહેલ તણને,
કુખજને રાણી કરી.

અંતર.

ખામ્મ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
વરતો વીડલને વરી.

અંતર.

૬૫

હરિગુણ ગાવોરે ગાવો, કે અવસર નહિ આવે આવો.
મુનબ્યા રેહીનો મેળાવો, હરીગુણ ગાવોરે ગાવો. ટેક.
કે લક્ષ્મીરાશીમાં ફરશે, ફરી ફરી અવતરશે મરશે;
ધોખો જનમ જનમ ધરશે, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સૌ મળી કહે માઈ માઈ, તેમાં કાંઈ નથી તાઈ;
મૃગજળ માયનું લાઈ, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
અંને સૌ અગ્રગું રહેશે, વાલપણે વળગ્યું રહેશે;
સુખદુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સાચમાં સાચું કરવું, ધ્યાન હરિનું નીત ધરવું;
રણભાડ આ ટાણે તરવું, હારગુણ ગાવોરે ગાવો.

(

૬૬

જે હુઃખ થાય તે યાએરે રૂડા રામને ભજતાં (૩)
 પંડ પડે તો પડવા દેજે, જીવ જાય તો જાએરે. રૂડા.
 હંચો બાંધીનેતણે અગ્નિ પ્રજળે, માર મુશળ ઠેરા ખાએરે;
 લોક નિદે તેને નિંદવા દેજે, રાય હંડે હંડાએરે. રૂડા.
 સાતપાંચ મળી રાંક રણુછાડ, શુણુ ગોવિંદના ગાએરે.

૬૭

સતગુરુ સહાય કરે એક વારરે,
 મારે છે મરખનો અવતારરે;
 પથ્થર કરતાં કઠણુ હૈયું છે મારરે,
 તેમાં હરિનામ ન ભેદે તમારરે,
 મારા તો મનની વાતો છે વાંછીરે;
 સતગુરુએ પથ્થર નાખ્યા ઠાંડીરે;
 ઠાંડીને મારગ મુગતા છીધારે.
 સતગુરુએ મંત્ર અનોપમ દીધારે,
 આત્મ જ્ઞાન વિના ધર મુતુરે,
 સગપણુ શોધીને કહાડજે જુતુરે;
 જીવ તું તો જગીને જોને વિચારીરે,
 મુવા પછી મુક્તિ ક્યાં થઈ માગીરે.

(૮૭)

એવી છે દાસ હરિની વાણીરે,
તેને તમે રાખજો 'રૂઢીયામાં' બાણીરે.

૧૮

જણેરે ગોવીંદ રામા તમને વીસારયા,	
તમને વીસરયા તે નર ભવોભવ હાર્યા.	જણેરે.
તમને વિસારી કવણુ સુખ ઝીધું.	
અમરત ઢોળી ઝેર હળાહળ પીધું.	જણેરે.
તમને વીસારી અવર મન મોહ્યું,	
ઠાડીને બદલે કંચન ખોયું.	જણેરે.
તમને વિસારી અવર રામ્યા,	
વંઝા ન રહી તેની ઝનુની માતા.	જણેરે.
તમને વિસારી નીદ્રા ભરી સુતો,	
જણેરે નરસૈયો તે નર ભવોભવ વચુતો.	જણેરે.

૬૬

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે તેને તજીએરે;
મનસા વાચા કરેણા કરીને, લક્ષ્મીવરને ભજીએરે. ના
કુળને તજીએ કુટુંબને તજીએ માને તજીએ બાપરે;
ભગની સુતદારને તજીએ, જમ તજ કાંચળીસાપરે. ના
પ્રથમ પીતા પ્રહલાદે તજીયો, ન તજ્યું હરીનું નામરે,
ભરત શનુષને તજીજનેવા, નવ તજીયા શ્રીરામરે. ના

રૂપી પત્ની શ્રીહરીને કાજે, તજેલા બરથારરે;
 તે માટે કાંઈ કુડું ન પડીયું, પામ્યા પદારથ ચારરે ના.
 મજનનીતા વીઠણને કાજે, સર્વે તજીને વન ચાંદ્યારે;
 બણે નર વંદ્રાવનમાં, મોહન સાથે માદ્યારે, ના.

૭૦

તારી ભક્તિ ઘોડાણાને બાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
 જમણા હાથમાં તુલશી વાવીરે. રણછોડ રંગીલા.
 છરે માસે તે ઠેક ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
 મહા મજરે કીધા મધરાતેરે, રણછોડ રંગીલા.
 આપ આઠ્યા ઘોડાણાની સાથેરે, રણછોડ રંગીલા.
 દેથ ગુજરાતમાં આવીને રદ્ધારે, રણછોડ રંગીલા
 વાલો ઉમરેઠ આવીને રદ્ધારે, રણછોડ રંગીલા
 ત્યાં તો પગલાં પુજાયે છે તારારે, રણછોડ રંગીલા.
 સહને દર્શન થાય છે સારારે, રણછોડ રંગીલા.
 ત્યાં તો પ્રગટ પારખું કીધુંરે, રણછોડ રંગીલા.
 આખા લીંબડામાં એક ડાગ મીઠુંરે રણછોડ રંગીલા
 કાખાને થઈ છે બહારે, રણછોડ રંગીલા.
 કાખા કોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.
 આચારોમને આચરો તારારે, રણછોડ રંગીલા.
 વાલા તરીને પાર ઉતારારે, રણછોડ રંગીલા.

(૮૬)

૭૧ પરંજ.

પ્રભુ વિના ગ્રીષ્મું કુણ તારી બેદય છેરે,
હરિ બજે તો સુખડાની રેદય છેરે,
સગાં સખંધી મતલબ કરા સ્વારથીરે.
નાડી તુટે ત્યારે કાઠ કાઠનું નથીરે,
ગાડી રથડા વળી ને હાથી ઘોડાસારે,
મેલીને મરવું મહેવું દહાડા ઘોડાસારે,
મોટા રંગનાં ભરેલાં રૂડાં માળીઆરે,
એક દીન સુતું છે મશાલુમાં અકાળીયારે.
બાણ્યા ગણ્યા મરી ગયાં ભોગીયારે,
રામના ચરણ વિના બનેામન રોગીયારે.
ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરાં દેશમાં રે
પ્રભુને બળ્યા વિના પેઠા વંતર વેશમાંરે;
કાયા કામળી આ તો અગન કરા રાજનીરે,
રૂઢે શીખામણુ ધરને રૂપીરાજનારે.

૭૨

બક્તિ શીયતણુ સાદુરે, આગળ વસમી છે વાદું. ટેક
એક દીવસ તો આવી બની, રાજ મોરુદવજને માથે;
કાશીએ જઈને કરવત સુકાળ્યુ, હરીજનને હાથેરે   બ.
સત્યને કાજે તણે વેચાણુ, રોહીલાસને રાણી;

રૂપીને વાસ્તે રાજ વેચાણે, ભરવાને પાણીરે. મ.
 પેરે પટાળાં પ્રેમનાંરે તમે શુરવીર થઈ ચાલો;
 ભોળે ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, અમરાપર માલોરે. મ.

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

મારી હુંડી સ્વીકારે મહારાજરે સામળાં ગીરધારી,
 પ્રભુ એક તમારો આધરે સામળા ગીરધારી. ૧
 સાખી.
 પ્રહેલાહની પત રાખવા, ધર્યું નરસીંહ રૂપ;
 થંભ થકી વહાલો પ્રગટીયોરે,
 માર્યો હીરણ્યાકશ્યપ ભુપરે. સા. ૨
 નીભડામાંથી બળતાં ઉગાર્યો, ખીલાડી કરાં ખાળ;
 દીટાડીનાંવહાલેઈંડાંઉગાર્યો, હરીહેતેથયારખવાળરે. સા. ૩
 વાણીઆને વીમાસણુ કરી, ને ક્યોં માટીનો આર;
 ખાંડણીયામાં મોલી ખાંડીયો,
 તમારી મરજી પ્રમાણે મહારાજરે. સા. ૪
 રાણાજીએ રાડ વધારી, મીરાં કારણુ મહારાજ;
 ઝેર લોળીને મોકલ્યાં તમે, ઝેરના બલુનહારરે. સા. ૫
 ગંગેવ ફેરે કારણુ, ચક્રર ધરીયો હાથ;
 સુધન્વાને કારણુ તમે, તેલમાં થયા તતકાળરે. સા. ૬

શીખીરાજની. માટી છાએ તોળાણી, ખાલી કર્યો સરીર;
 ધર્મ ઠરે કારણે તમે, ઠાલવા કારણ મહારાજરે. સા. ૭
 સાડાત્રણસો ખોરડાં નાગરનાં, જુનાગઢ મોજર,
 તેમાં નથી મારે નોતરું મને, નાતે દીધા તીરસ્કારરે. સા. ૮
 ઝુંપડી તારા સેવકની જમવા નથી જર;

બેટી બેટા તો વળાવીયાં હવે,

વળાવી છે ધરની નારરે.

સા. ૯

ગરથ તો ગોપીચંદનું તુલસી હેમનોહાર;

સાચું ધરણુ મારે સામળો મારી,

ઢાલત છે ઝાઝને પખાજરે.

સા. ૧૦

હું નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી શેઠ સાહુકાર;

નરસીમહેતાની વીનતીહુંતો, નાગરમાંહું ઠંગાલરે. સા. ૧૧

શેઠ તો દ્વારકાપુરી, સામળચાહ જેનું નામ;

હુંડીલેજોહાયમમોહન, કરજેપછી ખીજુંકામરે. સા. ૧૨

તીરથવાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને ઠામ;

ગલીએ ગલીએ ફરી વળ્યા અહીં,

નથી સામળચાહનું નામરે.

સા. ૧૩

ધુતારે ધુત વીલા કરી, અમને કહેતું બધું ગામ;

ઠગારે કરી ઠેકડી અમારે, પુર્વ જન્મનાં પાપરે. સા. ૧૪

તીર્થવાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
 ત્યારે રૂપલીધું તાલે તણી તું વાલોત્યાજ્યનાત્કાળરે. ચા.
 કાને કુંડલ જળહળે, એના નેજનો નહી પાર;
 બાંહે બાજુમધ ઘેરખા. હરીને હૈયે હેમનો હામરે. ૧૬
 હુંડી લાતો હજુરમાં ચામળના માડું નામ;
 હમેશાં લખજે હુડીયું કહેજે, વાણોતરસખું કાસરે. ૧૭
 હુંડી હાથો હાથ આપી તાલે, પુરી હંડ્યાની હામ;
 નરસી હમેનાનોસ્વામી ચામળો વાલેનવખુંડમાંરાખ્યું નામ

મારી હુંડી સ્વીકારે મહારાજરે, ચામળા ગીરધારી;
 માથે ધણી ધાર્યો છીરતારરે ચામળા ગીરધારી.
 મને કાંઈની નથી પરવારે, ચામળા ગીરધારી;
 ચામળીયા જોવો સરદારરે, ચામળા ગીરધારી. ૧૮

પ્રાન: પ્રજ્ઞ પાર્થના

રાગ વેરાવળ ૧૦૪

પઢારે પોપટ રાજરામના, સતી સીતા પઢાવે;
 પાસેમધાવી પાંજરૂં, હિંદુ રાને જડાવે. પઢારે પોપટ.૧
 પોપટ તારે કારણે, લીલા વાંસ વઢાવુ;
 તેનુંધડાવું પોપટપાંજરૂં, હીરાતનેજડાવું. પઢારે પો.૨

(૯૩)

પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઈ રંધાવું;
સાકરનાં કડીયુરમ, જીપ થી પીરવાવું પઢારે. ૩
પાંખ પીતીને પગ પાંડુંગ, કાઠે કાંઠો કાળો;
નરસેયાના સ્વામીનેમજે, રાગ તાણી રાગો. પઢારે. ૪

૭૫ રાગ વેળાવળ.

ઢાણુ એ મમાના કામની, દત્ત કૃગીએલ રામા;
દ્રોપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉમા છે સામા. ઢાણુ. ૧
વાલોથ ગયાતારે વાઢાયે સર્વ સુંદરી સાથે;
શેલડાંનો સાઠો છાલતાં, છરી મેઠી છે હાયે ઢાણુ. ૨
માનાતી મદિર પધારિયાં, ચીથરડાંરે લેવા;
દ્રોપદીએ ચીર વધેરિયાં, હરીન પાટા બાધવા. ઢાણુ. ૩
ત્રીક્રમે તેના તાંતણા, લખી રાખ્યા છે લેમે;
નવસેનવાણુ ચીરપુરીયાં, સત્તળી સમારે દેખે. ઢાણુ. ૪
ગરૂડે ચઢીને ગોવીંઃ અવિયા, આવ્યા અંતરબમી;
જક્તક્રારણુ લુધત મેંતા નરસંજો સ્વામી. ઢાણુ. ૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે, મીઠા મોહન માતા,
હઠી કુધને ધત ધણું, ખીરનાં ખંડ ખાતા. આવો ૧
રસોઈ કરી જાત જાતની, કાન તમારે કાજે;

પ્રીતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે. આવો. ૨
 ગંગાજળ મેં તો ગરમ કર્યું, નાથ તમારે નાવા;
 આપું પીતાંબર પહેરવા, ચાલો પ્રસાદ આવા. આવો. ૩
 અરજ શુભી અલબેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાઈ;
 ગોપીઓ દેખી ઘેલી યઈ, અતી મન હરખાઈ. આવો. ૪
 ભાવથી ભોજન જમાડી, બીડી પાતની દીધી;
 ષણ્ણદિવસની ગોઠડી, કાન આગળ છીધી. આવો. ૫
 પ્રેમની સાંકળે બાંધીયા, હવે નહીં દઉં બવા;
 નરસિંહના સ્વામી સામળા, ચાલો ગોકુળ ગાવા. ૬

૭૭

નારાયણ નામ લેને પ્રાણિરે,
 બદ્રીનાથ પ્રગટયા જુગ જણી. ૭૬.
 ગર્ભવાસે રક્ષા છીધી તારીરે;
 લીધો જઠારા અગ્નિથી ઉગારીરે,
 તેને કમ મેલ્યો છે વિસારી નારાયણ.
 નર દેહ દીધો તુને નાથીરે,
 ધન હોયતો વાવર તારે હાથરે;
 પડયું રહેશે ઠાડી નાવે સાથે. નારાયણ.
 વણુ સમજે કહે માડું માડું રે,

(૬૫)

ધનકાજ ફરે મન ખાડું રે;
તારે હથે નથી ધન તારું. નારાયણ.
મિથ્યા સુખમાં તે શું લપટાણોરે,
લોક લાજ ગળે દીધા પાણોરે,
જય છે તૃષ્ણાના પુરમાં તણાણો. નારાયણ
કાયા માયા એ રિતે કાચીરે,
તેમાં રંગમાં શું રલ્લો રાચીરે,
બ્રહ્માનંદ કહે વાત સાચી. નારાયણ.

૭૮

વૈકુંઠ માડું હુકડું, હરિજનને મન હજુર;
હરીજનથી દુર વસે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વૈકુંઠ.
કામ ક્રોધ લોભજ કહીએ, તેનાં ઉખેડાતે મુળ;
મોહ માયાને મમતા કહીએ, તેનું કાઢો શુળ. વૈકુંઠ.
પાત્ર દેખીને પોષીએ, હુખ્યાને આપીએ અન્ન;
કુડી સાખો નવ પુરીએ, પરહરીએ પરધન. વૈકુંઠ.
ચિત ચોરિ ના રાખીએ. મારીને રાખીયે મન;
બણે નરસૈયોવૈષ્ણુ કહીએ, હરિને વહાલા હરીજન. વૈકુંઠ.

૫૬ ૭૯

ઓ રાણાજી જીવનો સંગાથી હરિવણુ મારે કાઈ નથીરે
મારે પ્રજા બજવાની હામ મારે હરિ બજવાનીહામરે.ઓ.

ઓ રાણાજી એકરે ગાયોનાં દો દો વાછડારે;
 તેમના જુદા જુદા લેખ (૨) એકરે શીવ ઘેર પોઠીયોરે.
 બીજે ધાંચીડાને ઘેર, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી;
 ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટલાંરે,
 હારે તેમનાજુદાજુદાલેખ(-)એકરેમાટલું જશોદા માનતુંરે
 બીજું કાલાલને ઘેરરે, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી એકરે વેલાને દો દો તુમડારે;
 હારેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરે તુમડું સાધુ સંગમારેજી;
 બીજું રાવળીયાને ઘેરરે હો રાણાજી જીવના સંગાથી.
 ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારેજી,
 તેમના જુદાજુદાલેખ(૨)એકરેબેટોચોરાચીધુણીએરે.
 બીજેતેલખચોરાચીમાલ્યે, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજી.
 તેમનાજુદા જુદા લેખ(૨) એકરેવાંસળીજસોદા માતનીરે.
 બીજી વાદીડાને ઘેરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીનાં બોલીયારેજી,
 હારેકેમારેકરેવોસાધુયંગ(૨) ચામળીયા સાધુના સંગમારે.
 જથી ચડે ચોગણું રંગરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
 હરિ વિના ઠાઈ નથીરે.

(૯૭)

પદ ૮૦

ક્રમ

છાયા છંદ.

ક્રમ કર સદગુરનો સંગ, રૂઢે કમળમાં લાવે રંગ;
અંતરમાં અબવાણુ થાય, માયા મનથી દુર પઞાય;
લિંગ વાસના હોયે ભંગ, ક્રમ કર સદગુરનો સંગ
અખખા ખરેખરી છે વાત, જે શ્રીમુખે કહી સાક્ષાત,
જ્ઞાની મુની બેગી જતી, ગુરુ કિરપા વિણ સિદ્ધિ નથી;
જન્મમરણની મંટશે વાત, અખખા ખરેખરી છે વાત. ૨
ગગ્ગા ગુરની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરહરો;
પ્રપંચ તે પડવાનો ઠામ, સાચે રાચે સીતારામ;
એ શીખામણ ચીત્તમાંધરો, ગગ્ગા ગુરની સેવા કરો. ૩
ધંધા ધણું કહે શું થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
સમજીને સંશય ટાળવા, બાહ્યર ભીતરે હરિ બાળવા;
જેતાં જીવ દસાતો બંધ, ધંધા ધણું કહે શું થાય. ૪
નન્ના નિર્મળ તેની દયા, જને હરિ રૂઢીયામાં વસ્યા;
પોતાના અવગુણને હણે, પરના તો રૂઢિયે નવ ગણે,
કેના દોષ ન દેખે કયા, નન્ના નિર્મળ તેની દયા. ૫
અમ્યા ચિત્તમાં ચેતી લે, માયે મરણ તણો છે ભે;

મયા ઉપર તાઠે કાળ, હામે પારધીએ માંડી જળ;
 તેમાં હરી રાખે તે રહે ચર્યા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૬
 છરછા લે માયા ગુણમયી, જળવંતી પણ દીસે નહિ;
 દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઈ સૌ સેવતા;
 હરિજન આગે હારી રહિ, છરછા છે માયા ગુણમયી. ૭
 જળજળ વિરલા જણે ભેદ, માયા પ્રપંચ વિાધ નિષેધ;
 તે માયાનું તજવું માન, માયાપતી ભજવા ભગવાન;
 અંતરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જળજળ વિરલા જણે ભેદ. ૮
 ઝઝા ઝાંખી જોને જહ, પણ વાદળ જ્યાં વરસે મેહ;
 વિના સંસાર અંબુજસાર, વિના ભમ્ભર ઉડે ગુંબર;
 વિના અર્ધ અજવાણું જહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
 નન્ના નામ નાવ છે સાર, જે બેસે તે ઉતરે પાર,
 કાળ કર્મ નહીં લાગે લેશ, આનંદી હરીનેા દેશ;
 તે પદને પામે નિરધાર, નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
 ટટા ટેક જન્મનો ટળે, અંતરજમી ઘટમાં મળે;
 નાના મોટા હરીના ઘાટ, કંઈ સુકમને કંઈ વૈરાટ,
 હરીને ભજતાં હું પદ ગળે, ટટા ટેક જન્મનો ટળે. ૧૧
 ઠઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં મળે બીજની બીક;
 નિર્જય નારાયણનો વાસ, પ્રેમ ધરીને રાખે પાસ;
 સમબુ માની લેને સીખ, ઠઠા ઠેકાણું છે ઠીક. ૧૨

હડા હડાપણુ મુઝી દે, સદચરને ચરણે નઈ રહે,
 વચન તણે રાખી વિશ્વાસ, કુકલ્પનાનો કરજે નાશ;
 હુપાવિથી અળગો રહે, હડા હડાપણુ મુઝીદે. ૧૩
 ફાં દોલ વગાડી કહ્યું, રૂડા પુરખને રૂઢીયે રહ્યું;
 સમજ્યા તેણે લીધો સાર ગાફલ નર તો ખાશે માર;
 જોતામાં જોખન તો ગયું, હડા દોલ વગાડી કહ્યું. ૧૪
 રેણા રણ ચોરાશી તણું. તેતું વ્યાજ વધેછે ધણું
 દાણી ધરમાં ડુલ્હીગયો, દેવાણું કાઢીને રહ્યો;
 જમકિંકર કરશે તાપણું, રેણા રણ ચોરાશીતણું. ૧૫
 તત્તા તાડું આપ તપાસ, ક્યાંથી આવ્યો ક્યાં તું જસ;
 ખોપ કરી ખોળી કાઢ, હરિકે, હોય તો લાગે હાડ;
 મુરખના મનમાં નહિ ત્રાસ, તત્તાતાડું આપ તપાસ. ૧૬
 યથા સ્થિર તો રહેવું નથી દાણુ રંક દા પૃથ્વીપતી;
 આજકાલમાં જવું સહી, દોટી હુપાયે રહેવું નહી;
 આવધરી બજકમળાપતી; યથાસ્થિર તો રહેવું નથી ૧૭
 દફા દેહ દેવળમાં દેવ, સેવક યદને કરને સેવ;
 એમ પુષ્પને ચંદનહાર, જ્ઞાનદીપક ઘટમાં અજવાળ.
 અંતરનો ટાળે અહમેવ, દફા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
 ધણા ધરજ ધારણુ ધીર, વાચ કચ્છ વચ રાખે વીર;
 સજ્જ તણી મહજ સમસેર, ચતુ જળમાં પાડે ભેમ;

સહયુક્ત અપ્તર પહેર શરીર, ધક્કા ધારણ ધરજેધીર. ૧૯
 નન્ના નિશાન ગુરતું છેય, ધીરવીર પગ રોપી રેય;
 કાયર નરતું નહિ ત્યાં કામ, શુરવીરનો સાચો સંગ્રામ;
 જીત્યા નિર્ગુણ જગમાજેય, નન્નાનિશાનગુરતું છેય. ૨૦
 પપ્પા પુરાની જે પ્રીત, મેરૂં ચળે પણ ન ચળે ચિત્ત;
 દ્રુવનીપેરે અવીચળરહે, સ્તુતિ નીંદાને સુખદુઃખ સહે;
 નારાયણને નીરખે નીત, પપ્પા પુરાની જે પ્રીત. ૨૧
 ફક્કા ફેગટ તે કાણુ ફરે, સચેન થઈ હરી રમરણુ કરે;
 જન્મમરણુમાં આવે નહિ, જેનું મન વશીયું હરીમહી;
 બળખા ખાંડનાં બીખા ભરે, કાયલ કાગડો કંજર કરે; ૨૨
 મીનમગર બહુ જળચર બાત, જેવું બીધું તેવી બાત;
 મીસરી બેતાં તો મન ઠરે, બળખા ખાંડનાં બીખા ભરે.
 જઠરા વાસ ન નિશ્ચે કરે, ફક્કા ફેગટ તે કાણુ ફરે. ૨૩
 ભક્ષા ભજનથકી ભયટળે, નીશ્વય કાળકરાળ ન ગળે;
 ભેખ ધરે બે સીઢી થાય, ભાંડ ભવૈયા વૈકુંઠ બાય;
 જોવાભાવતેવા હરી મળે, ભક્ષા ભજનથકી ભયટળે, ૨૪
 મમ્મા માયા મનની બાણુ; માડું તાડું ખેંચાતાણુ;
 સમળે સરખો આત્મારામ, સાંધા વાંધા મનતું કામ
 માટેમન હરીચરણે આણુ, મમ્મા માયામનની બાણુ, ૨૫
 જજા જીવપણું જોડને, સંશય શોક સદા તેડને,

આત્માબુદ્ધી ન હપજે કદા, આશા તુષણાને આપકા,
 ફેહ દરશી દેખે દેહને, જજાજી અવપણું જહને, ૨૬
 રેરા રામ ભજનમાં રહે, ખીબું ખડવું મુઠ્ઠી દે,
 વળતો શીદ વદે છે વાદ, નીર વલોવે ન આવે સ્વાદ;
 હરીનું હારદ હેતે ગ્રહે, રેરા રામ ભજનમાં રહે. ૨૭
 લક્ષ્મી લે તું આત્મ લાવ, ફરી ફરી નવ આવે દાવ;
 જીતી ખાજ હારીશ નાહ; સમજીને થીખામણ કહી;
 હવે ન ચુકીશ આંચો દાવ, લક્ષ્મી લે તું આત્મ લાવ. ૨૮
 વળા વેચ વચન નિરધાર જે, પ્રીછે તે પામે પાર;
 હંચ નીચનો અંતર નથી, સમજ્યા તે પામ્યા સદગતી
 સંચય શોક તજજે અહંકાર, વળા વેદવચનનિરધાર. ૨૯
 ચશ્યા સાધન સર્વે થયું, જનું હરિ ચીત ચરણે રહું;
 હરતા ફરતા હરીનું ધ્યાન, તપ તીરથ તેને ખહુ દાન;
 ઘોઘીવીધન ભય કુપ્તગણ, ચશ્યા સાધન સર્વે થયું. ૩૦
 સસ્સા સધળે સુંદર રયામ, હરી વીના નહી ઠાલો ઠામ;
 અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ
 જે સમજે નો પુરુષ કામ, સસ્સા સધળે સુંદરરયામ. ૩૧
 હહા હરી બાળો બરપુર, દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
 રવા ને રજની નહીંકા કાળતેમ આત્મા પુરુષ બાળ;
 નિર્મળ નયણે નિરખોતુર, રહા હરી બાળો બરપુર. ૩૨

(૧૦૨)

સૌ અક્ષર સંપૂર્ણ થયા હરી ગુરુ સંતે કીધી હયા;
અક્ષર અક્ષર આત્મબોધ, જે સમજે તો ટળે વીરાધ;
સંવતઅઠાર બત્રીસીસાલ, ચૈતર સુદ સાતમ સોમવાર.૩૩
સંધેસર સાધુનું ધામ, ઠાકોર કુંજબીહારી નામ,
પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા, હરી ગુરુ સંતે કીધી હયા. ૩૪

૫૬ ૮૧

ઉપદેશ.

હેહ મનુષ્ય ધરી, હરી ના બાણ્યા તેણે સરવસ ખોયું,
મારા વાલાજી, મહામણી મુકીને પથ્થરથી ચીત પ્રોયું, ૮૬.
તેં અમરત ઢોળી વિષ પીધું, તેં હાથે કામ કુડું કીધું,
તેં મિથ્યા માતને દુઃખ દીધું. ૮૬૦
તનેબળવીઓ જઠરામાંડી, તારું રક્ષણ ક્યું પ્રશ્નએ ત્યાંહી,
તેજાન તને સ્વપ્ને નહી. ૮૬૦
તેં જગતપતિને નવજોયો, કલ્પવ્રક્ષ તજી બાવળ બોયો,
તેં હિતમ જન્મ જોળે ખોયો. ૮૬૦
એની ડેહઅશુદ્ધઅશુદ્ધવાણી, જણે પ્રીત પ્રશ્નનું નવ આણી;
એ અધમ બત પામર પ્રાણી. ૮૬૦
એને કૃતપ્રીતરખા કહીએ, તેની સંગે તે સરખાયઈએ;
કહે પ્રીતમ એથી અજગા રહિએ; ૮૬૦

(૧૦૩)

પદ ૮૨

હરી ભજન કરો, બધા ભાગે જન્મ-ફુલનો ભક્તિભાવે;
અંતઃકાળસમે, હરિનું પાનું દોય ત્યાજ્યમસીદ આને. ટક.

જને તીલક છાપ તુલસી માળા,

જને મુખડે ગોવીંદ ગોપાળા;

તેને મુંદે કરે જમડા માળા.

હરિં ૧

એવો ભજન તણી પ્રતાપજ છે,

તેને લખ ચોરાસી માફજ છે.

હરિં ૨

એવું નિર્ભય નારાયણનું પાનું,

તેનું ખોળે ન રવીનંદનું પાનું

હરિં ૩

પ્રાણી માફ માફ ન મીથ્યા કરવું,

એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;

કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું.

હરિં ૪

પદ ૮૩

રાછયો.

અગો અગો છવ લાડકારે, તમને દેહ છું શીખ;

કસા પ્રમાણે એ ચાલશે, ત્યારે તમને છે ઠીક;

રામ રટોને કાઈ રંમમા. ટક.

(૧૦૪)

લક્ષ ચોરાશી વાટમાંરે, ધર્યા બહુ અવતાર;
મનખો મળ્યો ઘણી મહેનતે, નથી વારંવાર. રામ૦ ૧

ઢાઢ આગળ ઢાઢ પાછળરે, બવું બવું જરે;
રહું નથી ને રહેશે નહીં, રાય રાણાને સુર. રામ૦ ૨

નિવૃત્તિ કહે છે નાયનેરે, નહીં માનો મારી વાત;
પડશે પ્રવૃત્તિના પાસમાં, પછે પછાડશે હાથ. રામ ૦૩

ન હોય કુટુંબ એ તાહરે, રોટા રામ મુઠી રાજ;
રણ સંબંધે આવી મળ્યું, લેણા દેણાને કાજ. રા૦ ૪

ન હોય એ તરણી તાહરીરે, દાખે સ્વદપનું સુખ;
વીકાર તે થકી વાધશે, પછી દાવાનળ દુખ. રામ૦ ૫

પુત્રને પેટ પીતા આવતારે, પીતાને પેટ પુત્ર;
એલ રામનો, એમ ચાલ્યું ધરસુત્ર. રામ૦ ૬

પાળી પોષીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને સોપ;
તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા, જીવ્યા ગુણના માર્ગ દોષ. રા. ૭

છળ પડે છે એક એકથીરે, એવો માયાનો ઘોળ;
અન્યોઅન્યે વળગી રહું, મોટે જ્ઞાય ધરબોળ. રા૦ ૮

કાયા પરપોટા નીરનોરે, કુદ્યો કુટીને બપ;
ગુર ચરણ પ્રતાપથી, નરસેરામ જશ ગાય. રામ૦ ૯

(૧૦૫)

૫૬ ૮૪

રાણ્યો.

જુઓને નીર ગ્રાહણ તણુ'રે, દેખે છે સહ લોક;

પળ પછી કાંઈ ના મળે, એમ જોખન છે ફેક;

રામ રટાને કોઈ રંગમાં. ૨૬.

નિવૃત્તિ રાણી એમ બોલીયાંરે, મને નાથની છે માળ;

કહું કરે તમે કંથજી, ફરી નહી આંવે તાલ. રામ. ૧

નાટક વીણુએ રચ્યું જ્યારનું'રે, ચીતર્યા ચૌદ માળ;

અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, વેઠ્યા કોટીક કાળ. રા. ૨

સતીતણું કહું સાંભળીરે, લાગ્યો રામનો રંગ.

દયકો નિવૃત્તિનો વહી ગયો, પછી પ્રવૃત્તિનો સંગ. રા. ૩

સંતાન થયાં નિવૃત્તિનેરે, પ્રાણ પુરૂષનો સંગ,

ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા, જોનો અદ્ભુત રંગ, રા. ૪

શાંતી સંતોષની નાર છેરે, દયા ધર્મને સરણ;

વિવેક વૈરાગ્ય વીચારજી, પુ'છે વાળના છે ત્રણ. રા. ૫

જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગનાંરે, ક્ષમા વિવેકની નાર;

અકલ વહુ છે વીચારનાં, એક સુરતી કુમાર. રા. ૬

એ તો પરવાર નિવૃત્તિનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;

શ્રદ્ધ સરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જય ગાય. રા. ૭

(૧૦૬)

૫૬ ૮૫

રાણીયો.

પ્રવૃત્તિ રાણી પછી બેઝીયારે, ન્હાય તમારા ઢંગ;

હસારત થશે તમ તણી, નવ કરે એનો સંગ.

રામ રોડને દોઢ રંગમાં ટેક.

નવ કરે કહ્યું શોક્યતુરે, તમને હૃદય છું લીખ;

જોગી કર્યાની આશા એહને, કંઈને મંગાવી લીખ. ૨૦

અકબરચાહને એ મળીરે કરી મુકયો ફકીર

હુકડા માગનો તેને કર્યો, ઉતાર્યું માપ નીર. ૨૦ ૨

વાણી મધુરી મુખ ઓયરીરે, દાખ્યું સ્વદપતું મુખ;

રણતા ખપતા દીન વડી ગયા. પછી વળી ગયું મુખ.. ૩

સ્વેત કેશો ત્વચા લડબડીરે, આંખ્યાં નેતરે થેંતાળ;

હંતપુરી તો ઉઝડ થઈ, આંખ્યાં હુકડો કાળ. ૨૦ ૪

લોભ પ્રવૃત્તિનો દીકરોરે, જેની લાલચ નાર;

કોંઠની અરીષા કામની, તૃણા એક કુમાર. ૨૦ ૫

જમને મારે ગ્રાહો ચાપછેરે, આંખ્યાં આગળ કર્મ;

કોઠો ચોખાળો ખીજે કહે, કોઈ બલે નહીં મર્મ. ૨૦ ૬

જમને મારે આંધુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રાય;

જડ વાગીછે માંહે જમની, તે તો બલે નહીં કાય. ૨૦ ૭

(૧૦૭)

સાથ પ્રવતીનો સહ મયોરે, આવી નીવતી નાર;
મુરના ચર્ણ પ્રતાપથી રટો નરના શ્રી રામ. સં ૮

૫૬ ૮૬

રાજ્યો.

જીવ ગયે સુનુ. સહ થયું'રે, કાયા નમ્ર સુનકાર;
દશ દરવાજા બંધ થયા. તુટયા શ્વાસના તાર;

રામ રટોને કાઠી રંગમાં. ૮૬

મુવા જીવને રેતુ નથીરે, રડે સ્વાર્થ સંગાઈ;
પોતપોતાનું સર્વે રડે, પ્રગટ આપું છું માઈ. રામ ૧
રડે તરણી કેવું કહીરે, છુટામુકીને કેય;
ગયું મણીતળ માહરં, જણીને બાળે વેશ. રામ ૨
સાસરવેલી શું કહી રડેરે, પુત્રી સુખ પેર;
હવે અમો તો શું કરં, પરણ્યાએ કર્યે કર. રામ
આયને માટે બંધવોરે, જીવ લેલાટ લગાઈ;
રણમાં મુક્યો મને એકલો, તને ઘટે નહીં જાઈ. રામ ૪
માતપીતા કેવું રહીરે, પાળે ઘડપણ માઈ,
પુત્રી ભગની કેવું રડે, સાસરવાસાને સાઈ. સં ૫
પુત્ર માખાપને કેવું રડેરે, નથી કામ રતી રેખ;
દીવસ પાણી યસે શા વડે, નથી આસ રહ્યો એક, સં ૬

(૧૦૮)

જમશે સહેશે જીખનેરે, જડશે જમનો માર;
તેમાંતું કાંઈ કહેતું નથી, માટે જુઠો પોઠાર. રાં ૭
સ્વાર્થ માટે સર્વે રહેરે, વળી કાંઈ લોકચાર;
નરમા રટો રામને, નહીં તો ખાશો પેંજર. રાં ૮

પદ ૮૭

રાજ્યો.

કલીયા સુતાર સલાટનેરે, ગણો દાખ્યે દામ,
ગગનમાં મહેલ ગાજી રહ્યા, રટયા નહીં કઢી ામ.
રામ રટોને કાંઈ રંગમાં, ટેક.
મોહોલ કરાવ્યા મોઢજારે, બહુ બારીયોના દામ,
ઝાચીંતા હઠીને ચાલીયા, નથી પોહોચી કાંઈ હામ. ૧
આવો હીંચોળાખાટ હીંચીએરે, રવી ઉગમતે બાણ;
સુખ તમારાં સંભાળતાં, સને વાધે છે બાણ. રાં ૨
બચકે બનાતો બાંધી હીરે, ઘણો ઝાઢયાનોપ્રેમ;
ગેડયોતેની બાગી નથી, રહી એમની એમ. રાં ૩
સાલો લીધી છે મોંઘા મુલનીરે. લીલા પીળા છે રંગ;
ઝાઢી પહેરી નથી નીસર્યા. નથી અડકાડી અંગ. ૪
સ્વામી તમે છો જીખાળવારે. બહુ તમારી વાત
વહાણું વાયાની વેળા માગતા. કુધ સાકરને ખાત; ૫

(૧૦૯)

ચાર દીવસ જતા જતારારે, ખાવા રાખતા સાથ;
લાંબે પંથે તમે ચાલીયા, કાંઈએ બાંધ્યું નહીં સાથ. રા. ૬
ધન ધરતીમાં ઘાલ્યાં રજારે, સાથે લીધું ન કાંચ;
તે ધનને ક્યારે કાઢશે, તમે ત્યાંહાં અમે આંહય. રા. ૭
તડકે તમે નથી નીસર્યારે, ઘણું કામજા મુખ;
સાણસીએ જમ તન ચુંટશે, કેમ વેઠશે દુઃખ. રા. ૮
ચાર વહુઓને ચાર દીકરારે, નામે ચરણમાં શીય;
શા માટે મુખે નથી બોલતારે. એવડી શી છે રીસ. રા. ૯
આચ્છીતા છઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહું વિવક;
ખીડી આપુ મારા હાથની, લેતા જાઓનો એક. રા. ૧૦
જેત જેતામાં ચાલી ગયોરે, કંઈ બાપના બાપ
જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્યને પાપ. રા. ૧૧
ગુરુ છોટલાલ પ્રતાપથીરે, જગી નરભા તુ જોય;
લેણ દેણ આવી મળ્યું, નથી કેતું હશે કાય. રા. ૧૨

પદ ૮૮

(નાથ કેસે ગજકો બંધ છોડાયો)—એ

નાથ તમે જનત હો સખ ઘટછી,

મીરાં ભક્તી કરે પરગટછી;

નાથ તમે જનત હો સખ૦ રે.

ધ્યાન રી મીરાં ફેર સમર લો;

(૧૧૦)

સેવા કરે રઘુવરશ્રી.

સાલીંગરામકુ તુલસી ચડાવત,

બાલ લીલક બીચ ટપકી

નાથ તમે ૦ ૧

કૃષ્ણ મંદીરમાં મીરાંબાઈ નાચત,

તાલ મરદમ વાગે ગુટકી;

રૂમઝુમ પાચે ધ્રુવર બાજત,

લાજ ખોલો ધુંધટકી.

નાથ તમે ૦ ૨

વીખના પ્યાલા રાણાજીએ ભેજ્યા,

સાધુ સંગાથે મીરાં અટકી;

કરી ચરણામ્રત પી ગયાં મીરાં,

વીધ બની અમરતકી.

નાથ તમે ૦ ૩

ધરડી નીકલી ચલીરે ઢહારે,

શીરપર ગાગર મટકી;

બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,

જસી દોરી ખેલત નટકી.

નાથ તમે ૦ ૪

પદ ૮૯

રણછોડજીની તિથીઓ.

સખી પડવે પુરણ બ્રહ્મ, જે ઢેઠ બણેરે;

રૂડો રણછોડજીનો ધર્મ, વેદ વખાણેરે.

સખી બીજા બ્રહ્મજીનો ભોલ મોહ્યા એવારે

રાખશે તો રહેશે તોલ, હપજ એવારે.
 સખી ત્રીજે તે તુલસીનાં વન પ્રભુજીને ધ્યાનરે,
 હાથમાં વાવે હરીના જન, શોભે સારારે
 સખી ચોથે આલ્યા જય. વસમી વાટેરે
 રૂઢીયામાં રણછોડ રાય. મળવા માટેરે
 સખી પાંચમે પળીયા પંથ. તડકા તનમારે;
 સેવા કરે હરીના જન, મારા મનમારે.
 સખી છઠે છાપાં અંગ, ધણીનાં ધરીયારે;
 રાખે રૂઢીયા સાથે રંગ, હવે મન હરીયાં રે;
 સખી સાતમે સુંદર શ્યામ. મોહન મળીયારે;
 હું તો આવીશ તમારે ગામ. ફેરા ફરીયારે.
 સખી આઠમે જોહી વહેલ. બળવંત બેઠારે;
 પુર્વ દેશમાં કરી શહેર; પંથમાં પેઠારે.
 સખી નોમે નમવા જય, આણી રાખેરે,
 સેવક સુતા સાંગીમાંથ, હરિ રથ હાંકારે.
 સખી દશમે આવ્યા ડાઠાર, હરજી રસીયારે;
 તે ઠેકાણે ઠાકાર, બહાલો મારો વસીયારે.
 સખી એકાદશીના હત, ગુગળી ઘેર્યારે;
 મધરાત્રે આવ્યા મહારાજ, હેરણ હેર્યારે.
 સખી બારશે બાંધ્યા છે બંધ, સેવકથી છાનારે;

(૧૧૨)

સોતું તો સવા વાલ પુંજમાં પામ્યારે.
સખી તેરશે ગુગળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે;
મધરાતે આવ્યા મહારાજ, કારજ સરીયારે.
સખી ચઉદશે ચરણામ્રન પ્રેમે પીધારે;
હરી કઠણ થયા નંદલાલ સંદેશા ।
સખી પુનમે પુજ થાય, શોભા સારીરે;
દર્શન કરવાને જાય, નરને નારીરે.
સખી પંદર તથો સાત વાર, જે કાઠ ગાશેરે;
તેને મળશે દ્વારકાનો નાથ, વૈકુંઠ જશેરે,

ધી ગાઈડ ટુ

ઇંગ્લીશ ટીચર

જોતાની મેળે ઘેર મેકા વગર મારના મોડા વખતમાં એ મહેનતમાં રીતસર અંગ્રેજી શિખવું હોય તેા ધી ગાઈડ ટુ ઈચર જરૂર ખરીદજો અક્ષર જ્ઞાન, તાર, કાગળ, અરજીઓ લખતાં વાંચતાં શીખવા સાડ વ્યા પુસ્તક યેણું જ ઉમદા સા' આ પુસ્તકની અંદર દરેક વિષયની સમજ, એવી માદી અને રીતે આપવામાં આવી છે કે જમે તેવા શીખાઈ માણતને પણ જતાં જરાએ મહેનત પડતી નથી. બીજાએની પાસે આ પુસ્તક બુદ્ધ બુદ્ધ ભાગે કર્યા નથી પણ એક જ પુસ્તકની અંદર જ જરા ઉપયોગી બાબતોનો અમાલેક્ષ બધી જ બાહેશીયી કરે આવ્યો છે. વધુ તારીફ ન કરતા એક વાર ચોપડી મંગાવી. કરવા અમે બનામણ કરીએ છીએ. કી. રૂ. ૧.૫૦ પોસ્ટેજ મા.

કાવ્યદોહન

૩૨૦ પાનાનું મોટું દળદાર પુસ્તક ભજન અને કીર્તી મહાસાગર આત્મા જ્ઞાનનો ભંડાર ભક્તિરસથી ભરપૂર ફક્ત ૩ પુસ્તક છે. કાગળ અને કપાસ બધી સારી અને પાકું પુસ્તક ફક્ત રૂ. ૧-૦-૦૦ તમામ જાતના પુસ્તકો મળવાનું ડેકાથ

મીયાં બહરદીન હુસેનુદીન નીઝ

હુકમેનર એન્ડ પબ્લીશર

ત્રણ દરવાજા-અમદાવાદ.

